

TAL TECH

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

INSENERITEADUSKOND

Kuressaare kolledž

Meril Rannala

COVID - 19 mõju Saaremaa majutusasutustele 2020-2021

Lõputöö

Õppekava „Ettevõtlus ja elamusmajandus“

Juhendaja: Jana Raadik Cottrell, PhD

Kuressaare 2022

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele töö koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks. Töö pikkuseks on 6935 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Meril Rannala

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood: 182661SDVR

Üliõpilase e-posti aadress: merilrannala@gmail.com

Juhendaja: Jana Raadik Cottrell, PhD:

Töö vastab kehtivatele nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees:

Lubatud kaitsmisele

.....

(nimi, allkiri, kuupäev)

SISUKORD

SISUKORD	3
ANNOTATSIOON	4
JOONISTE LOETELU	5
TABELITE LOETELU	6
SISSEJUHATUS.....	7
1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD PROBLEEMISTIKULE.....	9
1.1. COVID-19 - selle leviku takistuseks seatud meetodid ning turvalisuse olulisus.....	9
1.2 Turvalisus turismis ning katastroofide, pandeemiate ning terrorismi mõju.....	10
1.3 Turism ja pandeemia mõju rahvusvahelisele turismile	12
1.4 Eesti turism ja COVID-19 mõju sellele	15
2. UURING COVID-19 MÕJUST SAAREMAA MAJUTUSASUTUSTELE.....	21
2.1 Ülevaade Saaremaa turismisektori majutusteenustest.....	21
2.2. Pandeemia mõju Saaremaa kui turismisihtkoha mainele	23
2.3 Covid-19 mõju Saaremaa külastatavusele.....	24
2.4. Uurimismetoodika tutvustus, valim ja läbiviimise aeg	26
2.5 Uuringu tulemused ja analüüs	30
2.6 Järeldused ja ettepanekud.....	44
KOKKUVÕTE.....	46
SUMMARY	48
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU.....	50
LISAD	54
Lisa 1. Küsitlusankeet	54
Lisa 2. TS Laevad OÜ Statistika.....	57
Lisa 3. Lihtlitsents	58

ANNOTATSIOON

Käesolev lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning põhiosa sisaldab 58 lehekülge teksti, 2 peatükki, 19 joonist, 5 tabelit ja 3 lisa. Töös on viidatud 46 allikale.

Autor uurib kuidas COVID-19 mõjutas Saaremaa turismisektori majutusasutusi suvekuudel juuni, juuli, august 2020 ja 2021 aastatel võrreldes pandeemiaeelse 2019 aasta suvekuudega. Lõputöö eesmärk on välja selgitada COVID-19 mõju Saaremaa turismile läbi majutusasutuste. Eesmärgi saavutamiseks analüüsis töö autor teemakohaseid kirjandusallikaid ning viis läbi kvantitatiivse uuringu kasutades struktureeritud ankeetküsimustikku.

Uurimistöös kasutati kvantitatiivse uurimismeetodina küsitlust, mida jagati meili teel ning samuti kontakteeruti mobiiltelefoni teel Saaremaa majutusasutustega. Ankeetküsimustik oli avatud 01.09.2022 kuni 09.11.2022. Uuringu valimi moodustasid 67 erineva Saaremaa majutusasutuse vastajat, kelle vastuseid analüüsiti antud uurimistööks.

Olemasolevast uuringust selgus, et pandeemia otsene mõju Saaremaa majutusasutustele oli täituvuse langus 2020 aastal, mis oli peamiselt mõjutatud nii riigisisestest kui ka rahvusvahelistest piirangutest. Lisaks mõjutas pandeemia inimeste eelistust minna välisreisidele, inimesed otsustasid sisereiside poolt ning reisiplaanid tehti lühikese etteteatamisega. Saaremaa majutusettevõtted kogesid siseturistide tõusu, mis aitas kompenseerida välisturistide langust.

Märksõnad: COVID-19, Saaremaa, majutusasutused

JOONISTE LOETELU

Joonis 1. Rahvusvaheliste turistide saabumised maailma eri rajoonide statistikas 2019 vs 2020....	14
Joonis 2. Eesti turismiteenuste eksport 2016-2019 (mld eurot) aastatel 2016 – 2019.....	16
Joonis 3. Eesti elanike ööbimisega välis- ja sisereisid 2008-2021.....	17
Joonis 4. Eesti elanike ööbimisega välis- ja sisereiside arv 2018-2021.....	18
Joonis 5. Eestis majutatud turistid, 2019-2022	19
Joonis 6. Liikuvusanalüüs - keskmine läbitud vahemaa Eestis ning Saaremaal.....	25
Joonis 7. Saaremaa majutusasutuste täituvus juunikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal.....	31
Joonis 8. Saaremaa majutusasutuste täituvus juunikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal.....	32
Joonis 9. Saaremaa majutusasutuste täituvus juulikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal.....	32
Joonis 10. Saaremaa majutusasutuste täituvus juulikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal.....	33
Joonis 11. Saaremaa majutusasutuste täituvus augustikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal.....	33
Joonis 12. Saaremaa majutusasutuste täituvus augustikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal.....	34
Joonis 13. Puhkemajade asukohad ning nende parim täituvus aasta(juuni-august)statistika järgi..	35
Joonis 14. Hotellide asukohad ning nende parim täituvus aasta (juuni-august) statistika järgi.....	36
Joonis 15. Turismitalude asukohad ning nende parim täituvus aasta(juuni-august)statistika järgi.	37
Joonis 16. Majutusettevõtted asukoha järgi, kes töid välja pandeemia vähese mõju ettevõttele.....	38
Joonis 17. Siseturistide ülekaal 2019 aasta suvekuudel.....	39
Joonis 18. Siseturistide ülekaal 2020 aasta suvekuudel.....	39
Joonis 19. Siseturistide ülekaal 2021 aasta suvekuudel.....	40

TABELITE LOETELU

Tabel 1. TS Laevad OÜ reisijate arv Virtsu-Kuivastu liinil 2019-2021.....	24
Tabel 2. Saaremaa majutuskohtade arv erinevate allikate statistika	27
Tabel 3. Saaremaa ettevõtted, kes lõpetasid tegevuse pandeemia tõttu.....	28
Tabel 4. Uued Saaremaa majutusettevõtted, mis alustasid peale pandeemiat	29
Tabel 5. Ankeetküsitluses osalenud majutusettevõtted jaotatud majutustüüpide alusel	29

SISSEJUHATUS

2020. aastal alguse saanud COVID-19 pandeemia mõjutas kogu maailma rahvastikku ning erinevaid ettevõtlussektoreid. Kõige enam mõjutas COVID-19 pandeemia turismisektorit. 20. aprilliks 2020 olid kõik rahvusvahelised sihtkohad kehtestanud reisimispiirangud. Viiruse leviku piiramiseks sulgeti piirid, kehtestati sotsiaalse distantseerumise kord ning keelati massikogunemised. Nimetatud meetmed löid ettevõtete ja üksikisikute jaoks uued normid (Brammer, Branicki, & Linnenluecke, 2020). 1. novembri 2020 seisuga hoidis 27% rahvusvahelisest sihtkohtadest rahvusvahelisele turismile oma piirid kinni (UNTWO, 2022).

Reisipiirangute tõttu välisturistide külastused sisuliselt katkesid. Eestis kehtestati pandeemia ajal erakorralised piirangud esmalt Eesti saartele, mil saartele pääsesid saartel alalist elukohta omavad inimesed. Ning hiljemalt kehtisid erakorralised piirangud üleriigiliselt. Antud lõputöö uurib COVID-19 mõju Saaremaa turismile 2020 ja 2021 aasta suvekuudel läbi majutusasutuste.

Töö teema on aktuaalne, kuna COVID-19st tulenev pandeemia on jätkuvalt suur probleem, mis mõjutas ning mõjutab kas otseselt või tänu tagajärgedele kaudselt rahvusvahelist ning kohalikku turismisektorit. Töö autor valis selle teema huvituses, mil määral pandeemia mõjutas kas positiivselt või negatiivselt Saaremaa majutusettevõtjaid. Lisaks annab pandeemia mõju uurimine teavet edaspidiste ohuolukordade negatiivsete tagajärgede maandamisel.

Kuna turism mõjutab kõige rohkem Saaremaa kohalikke majutusasutusi, on käesoleva lõputöö uurimisprobleem esitatud järgneva küsimusena: Kuidas COVID-19 mõjutas Saaremaa turismisektori majutusasutusi aastatel 2020 ja 2021 võrreldes pandeemia eelse aastaga 2019?

Uurimisprobleemist lähtudes on esitatud järgnevad uurimisküsimused:

1. Milline oli Saaremaa külastatavus 2020 ja 2021 aasta suveperioodil võrreldes 2019 aasta suve perioodiga?
2. Milline oli 2020 ja 2021 aasta suveperioodi majutusteenuste pakkumine võrreldes 2019 aasta suve perioodiga?

Lõputöö eesmärk on välja selgitada COVID-19 mõju Saaremaa turismile läbi majutusasutuste.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitati järgmised ülesanded:

1. Käsitleda pandeemiate ja muude turvariskidega seotud teoreetilisi lähenemisi turismisektoris.
2. Vaadelda COVID-19 pandeemia mõju rahvusvahelisele turismisektorile.
3. Analüüsida pandeemia mõju Saaremaa turismisektorile läbi Saaremaal majutusteenust pakkuvate turismiettevõtjate hinnangute/ankeetküsitluse.
4. Seostada saadud uuringu tulemusi teoreetiliste lähtekohtadega.

Lõputöös kasutatakse kvantitatiivset uurimismeetodit. Andmekogumiseks kasutatakse ankeetküsimustikku. Külustusstatistika ja küsitluse tulemuste alusel hinnatakse pandeemia mõju Saaremaa majutussektorile 2020 ja 2021 aastal ning milliseid muutusi pandeemia on kaasa toonud majutusteenuste turul.

Eesmärgi saavutamiseks vaatles autor teoreetilises osas COVID-19 mõju turismisektorile rahvusvaheliselt, Eesti mastaabis ning uurimistöo vaatlusalusele piirkonnale Saaremaale. Samuti annab autor ülevaate pandeemia ajal kehtestatud piirangutest ning COVID-19 leviku takistuseks seatud meetoditest. Turvalisuse olulisuses ning pandeemiate, katastroofide ning terrorismi mõjust turismile ning inimestele.

Uurimistöo praktilises osas annab töö autor ülevaate vaatlusaluse piirkonna Saaremaa turismisektorist, kirjeldab uurimismeetodit, ning annab ülevaate teostatud uuringu tulemustest. Praktiline osa lõpeb autori analüüsiga.

1. TEOREETILISED LÄHTEKOHAD PROBLEEMISTIKULE

Tuginedes teoreetilisele käsitlusele, annab töö autor järgnevas osas ülevaate turvalisuse mõjust turismile ning katastroofide, pandeemiate ning terrorismi mõju turismile ning ühiskonnale. Samuti COVID-19 pandeemia ajal kehtestatud piirangutest ja meetmetest ning sellega kaasnevatest tagajärgedest. Vaadeldakse COVID-19 mõju turismisektorile rahvusvaheliselt, Eesti mastaabis ning uurimistöö vaatlus alusele piirkonnale Saaremaale.

1.1. COVID-19 - selle leviku takistuseks seatud meetodid ning turvalisuse olulisus

Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade COVID-19 pandeemia levikust ja viiruse leviku tõkestamiseks kasutatud meetmetest ning sellega kaasnevatest tagajärgedest.

31. detsembril 2019 teatati Maailma Terviseorganisatsiooni (edaspidi WHO) poolt esmakordselt teadmata põhjusega kopsupõletikust. Peagi avastati, et haiguspuhangu põhjustas uus koroonaviirus (hiljem nimega COVID-19). 71 päeva pärast esialgset COVID-19 haiguspuhangut Wuhan linnas, Hiinas, oli COVID-19 jõudnud 114 riiki. WHO kuulutas COVID-19 pandeemiaks ning riike kutsuti üles vastu võtma kiireloomulisi ja agressiivseid meetmeid viiruse leviku tõkestamiseks (Brammer, Branicki, & Linnenluecke, 2020).

COVID-19 levib enamasti piisknakkuse teel (nohu ja köhaga), aga ka kontaktnakkusena (mustadelt kätelt hingamisteedesse). Esialgu mainiti, et COVID-19 tekitab nakatunul köha-nohu, hingamisraskusi, raskematel juhtudel ka kopsupõletiku ja inimene võib vajada kunstlikku hingamist (Pärli, 2020). 2022 aastaks on terviseagentuuride poolt välja antud COVID-19 sümptomite nimekiri märksa pikem: palavik, köha, lõhnaaistingu või maitsemeele kadumine, õhupuudus hingates, väsimuse või kurnatuse tunne, lihas- ja liigesvalud, peavalu, kurguvalu, nohu, isutus ning kõhulahtisus. Viirusest hoidumiseks soovitatakse pesta käsi, liikuda hajutatult, vältida silmade, nina ja suu katsumist, järgida hingamisteede hügieeni, kanda maski ning vaksineerida end COVID-19 vastu (Terviseamet, 2022).

COVID-19 leviku takistuseks seatud meetmed:

- Liikumispiirangud nii riigisiselt kui rahvusvaheliselt;
- Vaksineerimine ning vaksineerimispass;
- Koolide sulgemine ning üleminek kaugõppele;
- Kaugtöö;
- Kaitsemaski kohustus;
- Ettevõtete ning asutustele määratud siseruumide mahutavuse ning turvalisuse reeglid.

COVID-19 tõstis inimeste ohutunnet, turvalisuse olulisust, millega ettevõtted on pidanud kohanema. Tarbijatele sai oluliseks selge teavitamine hügieenipiirangute olemasolust teenuse loomuliku osana. Klientidele sai oluliseks, et hügieeninõudeid järgitakse. Samuti paljud asutused ning ettevõtted on üritanud oma teenuseid viia kontaktivabaks. Näiteks kasutavad külaliskorterite omanikud elektrooniliselt seatud uksekoode, restoranides on elektroonilised menüüd ning toidu tellimine restoranides läbi telefonide ning samuti veebibroneeringud (Kutsekoda, 2020).

1.2 Turvalisus turismis ning katastroofide, pandeemiate ning terrorismi mõju

COVID-19 pandeemia mõju turismile võib võrrelda ka teiste katastroofide, pandeemiate ja terrorismi mõjuga ning kuidas need on mõjutanud turvalisust turismis ning inimeste käitumismustreid.

Meedia on algusest peale võrdsustanud koroonaviiruse pandeemiat "rahvavaenlaseks number üks" (Boseley, 2020), mille potentsiaali saab kergesti võrrelda terrorismi omaga. Maailma Terviseorganisatsiooni peadirektor Tedros Adhanom Ghebreyesus hoiatas, et "Viirustel võivad olla võimsamad tagajärjed kui ühelgi terroristi tegevusel". Meediakajastus kasutas COVID-19 pandeemiast kirjutades sõjalisi metafoore. Angela Merkel väitis, et COVID-19 oli väidetavalt "suurim väljakutse pärast Teist maailmasõda", COVID-19 kes "liigub meie seas nähtamatult", "nähtamatu vaenlane". Psühholoogilisel pinnal on vaenlane subjekt, kes tekitab halbade tunnete kogumi – õudus, ahastus, ärevus, hirm –, mis eeldatavasti destabiliseerib nii üksikut indiviidi või

ka kogukonda (Fisgoni, 2021). Seega tekitas COVID-19 rahutusi, mis muutsid ka inimeste käitumismustreid.

Tänapäeva eksperdid nõustuvad, et COVID-19 oli uue normaalsuse algus. Kuid Korstanje tõestab oma teadusartiklis vastupidist. COVID-19 pole kaugeltki põhisündmus, vaid kinnitab pretsedenti, et trend sai alguse 11. septembril 2001 aastal, mis kuulutas "külalislahkuse lõppu". Oluline on mitte kaotada silmist, et 9/11 kujutas endast traumeerivat sündmust, mis rajas hirmukultuuri, kus vaenlane elab meie ümber. Nii COVID-19 kui ka 9/11 kinnitavad paradoksaalsel kombel koos elamise loogikat vaenlase lähedal. Nagu terroristid, kes võivad igal ajal rünnata, tekitab COVID-19 paanikat sest kõik me oleme potentsiaalsed terroristid (tapjad), kes, kui pole isoleeritud, on bioloogilised relvad (Korstanje, 2021). 11. septembri terrorirünnakud muutsid Läänemaailma kinnisemaks, ning 'mitte-lääne inimesed' demoniseeriti kui potentsiaalset vaenlast demokraatiale. Mis tõi endaga kaasa šovinistlike ja ksenofoobsete väljenduste leviku (Korstanje, 2021). Ka COVID-19 tõi endaga kaasa ksenofoobia leviku. Hiinas läbi viidud uuringus, mis viidi läbi Hiinas COVID-19 pandeemia varases faasis, leiti, et tajutav haigusrisk oli seotud suurema ksenofoobiaga inimeste suhtes Wuhani piirkonnast, kust pandeemia alguse sai. Seda seost seletati osaliselt sellega, et inimesed ei suutnud end nakkuste eest kaitsta. Uuringu tulemused viitavad sellele, et üksikisikute kaitsetõhususe tugevdamine ja abi otsimise julgustamine võib aidata vähendada ksenofoobiat COVID-19 pandeemia ajal (She, 2022). Mõlemad sündmused tõid endaga kaasa hirmu 'vaenlase' ees, ning võib väita, et tundmatus paneb inimesi kartma kõike, mida nad 'vaenlasega' seostavad. Mis omakorda toovad endaga kaasa muudatused väliturismile. COVID-19 pandeemia levik muutis kuidas inimesed nägid välituriste, olenevalt riikide reeglitest, välituriste jälgiti, isoleeriti ning saadeti riigist välja. Terrorism tõi Ameerika Ühendriikides külalislahkuse languse - president Donald Trumpi poolt lubatud USA-Mehhiko vaheline sein, viha Islami kogukonna vastu või foobia turistide vastu. Korsanje nimetab neid kui trende, kõik, mida Lääs ei suuda kontrollida pannakse kinni (Korstanje, 2021).

11. märtsil 2011 aastal tabas Jaapanit üks laastavamaid ja intensiivsemaid maavärinaid. Millele järgnes tsunami, mis omakorda kujutas endast tõsist ohtu Fikushima tuumareaktorile. Meedia kajastas katastroofi vahetpidamata, 'Tšernobõli-sarnase tuumakatastroofi on õhus'(Korstanje, 2013). Sarnaselt COVID-19 pandeemiale olid hirm ja abitus peamised tunded, mis käisid läbi meedia. Planeeritud kultuurireisid lükati edasi aastasse 2012, kuid selleks, et need saaksid toimuda oli turismiettevõtetal vaja teha detailsed riskianalüüsid, et veenda turiste, et kõiki riske on võetud arvesse ning reisimine on sama ohutu kui enne õnnetust. Tragöödiad toovad endaga kaasa suure

hävituse, kuid sellele järgneb inimeste ning kogukondade vajadus ületada raskused. Jaapani sõnum oli selge: jah, suur osa Jaapanist hävitati ning palju inimesi hukkus, ellujääjad mõistavad seda ning meie kogukond siiski eksisteerib (Korstanje, 2013).

Turvalisus ja ohutus on need olulised faktorid, mis soosivad kogukondi ning individuaale reisima pärast suurt katastroofi või pandeemiat. Kuid on kasvamas ka teised trendid, inimesed, kes valivad rahuliku päikeselise puhkuse asemel midagi muud. Nimelt sõjaturism, katastroofijärgne turism, tume turism ning isegi lein-turism. Inimesed, kes võtavad ette selliseid turismireise ütlevad, et reisimine hüljatud tuumajaamadesse või riikidesse, kus toimus genotsiid, on võimalus mõista praeguste poliitiliste segaduste, kliimakatastroofide, sõja ja kasvava autoritaarsuse karmi tegelikkust. Enne Venemaa sissetungi Ukrainasse, oli Tšernobõl suur turismisihtkoht, 2019 aastal külastas tuumakatastroofi üleelanud Tšernobõli 125,000 inimest (Cramer, 2022). Šotimaa Glasgow Caledonian Ülikooli turismi professor J. John Lennon ütleb, et tume turism ei ole uus nähtus. Ta toob näideteks nii 1815. aastal toimunud Waterloo lahingu, kus inimesed vaatasid lahingut vankritest, 16. sajandi Londonis kogunesid rahvahulgad vaatama avalikke poomisi ning Rooma Colosseumis avanenud veriste vaatamängud. Ei ole ühte tüüpi reisijaid, kes harrastaksid tumedat turismi: turist, kes otsib kohti mahajäetud Fukushima Daiichi tuumaelektrijaama katastroofi lähedal, seljakotireisija, kes matkab Rooma Colosseumi, või ajaloo huviline, kes viib pere kodusõja lahinguväljadele (Sampson, 2019).

1.3 Turism ja pandeemia mõju rahvusvahelisele turismile

Käesolevas peatükis antakse ülevaade kuidas pandeemia mõjutas turismi rahvusvaheliselt, et hiljemalt analüüsida, kas on ühiseid trende Saaremaa turismiga ning millised on erinevused.

Reisimine on olnud osa inimtegevusest juba tuhandeid aastaid ning reisimine lõbu, hariduse või tervise eesmärgil tuli ilmsiks mitu sajandit tagasi. Kuid tänapäeval defineeritakse turismi järgmiselt. Turismi defineeritakse kui reisimist väljaspoole igapäevast elukeskkonda ehk tavakeskkonda ja viibimist seal mitte kauem kui 12 järjestikust kuud puhkuse, äri või muul eesmärgil (Riigiteataja, 2022). Et koguda ja analüüsida statistilist informatsiooni peavad

definiitsioonid olema selged ning mõõdetavad. ÜRO Turismiorganisatsioon ehk *United Nations World Tourism Organisation* (edaspidi UNTWO) soovib kasutada nende klassifikatsiooni turismi eristamisel. Esiteks siseturism, mis eeldab, et inimene reisib enda riigi piires, kuid lahkub enda elukeskkonnast. Teiseks, väliturism, mis omakorda jaotub kaheks, kus välisriigi kodanik reisib teise riiki või kui riigi kodanik reisib väljapoole oma riigist (Wanhill, 2017). Need definiitsioonid aitavad mõista COVID-19 mõju nii siseturismile kui ka väliturismile.

Turismisektor on tihedalt seotud paljude erinevate sektoritega. Seetõttu on turismil suur majanduslik tähtsus. Turism on väga mõjutatud inimeste käitumisest, mis omakorda koosneb paljudest erinevatest aspektidest ning millel on palju ebakindlusi. Turismi nähakse kui sotsiaalset, kultuurilist ja majanduslikku nähtust, mis on seotud inimeste liikumisega väljaspool nende tavapäraselt elukohta ja mille tavapäraseks motivatsiooniks on nauding (Wanhill, 2017).

Maailma mastaabis oli turismisektor enne Covid-19 pandeemiat jätkusuutlikult kasvav sektor. 2019 aastal oli 1.5 billionit rahvusvahelist turistide saabumist, mis märkis kümme aastat jätkusuutliku kasvu. Turismi eksport oli 2019 aastal väärt 1.7 triljonit US dollarit ja suuruselt kolmas ekspordi kategooria. Paljude arengumaade jaoks oli turismi eksport väärt ligi 50% kogu ekspordist (UNTWO, 2022).

Pandeemia leviku ning ohu tõttu olid 20. aprilliks 2020 kõik rahvusvahelised sihtkohad kehtestanud reisimispiirangud. Viiruse leviku piiramiseks suleti piirid, kehtestati sotsiaalse distantseerumise kord ning keelati massikogunemised. Nimetatud meetmed löid ettevõtete ja üksikisikute jaoks uued normid (Brammer, Branicki, & Linnenluecke, 2020). 1. novembri 2020 seisuga hoidis 27% rahvusvahelisest sihtkohtadest rahvusvahelisele turismile oma piirid kinni (UNTWO 2022).

SOURCE: WORLD TOURISM ORGANIZATION (UNWTO), JANUARY 2021

Joonis 1. Rahvusvaheliste turistide saabumised maailma eri rajoonide statistikas 2019 vs 2020 (UNWTO, 2022).

Rahvusvaheliste turistide protsent langes ülemaailmselt 74% (Joonis 1). Kui vaadata eri rajooni sisist turistide protsendi langus on ühtlaselt kõrge. Kõige väiksem langus oli Ameerika maailmajaos (-69%) ning kõige kõrgem Aasia ja Vaikse Ookeani maailmajaos (-84%). Tänu pandeemia langes rahvusvaheline turism 1990 aasta tasemele. Kui 2019 aasta turismi eksport oli väärt 1.7 triljonit dollarit, siis UNWTO toob välja, et 2020 maailma turismi ekspordi sektor kaotas 1.3 triljonit dollarit, mis omakorda on 11 korda suurem langus kui 2009 aasta majanduskriisi ajal. UNWTO hinnangul kaotas sisemajanduslik kogutoodang (edaspidi SKT) üle 2 triljoni US dollari ning 100-120 miljonit turismi valdkonna töökohta olid ohus (UNWTO, 2022).

Ülemaailmne turism koges 2021 aastal 4% tõusu võrreldes 2020 aastaga. Kuid rahvusvaheliste turistide arv oli siiski 72% madalam kui enne pandeemiat 2019 aastal. Erinevate liikumispiirangute, vaksineerimismäärade ja reisijate kindlustunde tõttu on taastumise tempo maailma eri piirkondades aeglane ja ebaühtlane. Võrreldes 2020. aastaga saavutati 2021. aastal

tugevaimad tulemused Euroopas ja Ameerikas (vastavalt +19% ja +17%), kuid siiski mõlemate piirkondade turism oli 63% pandeemia eelsest tasemest madalamal.

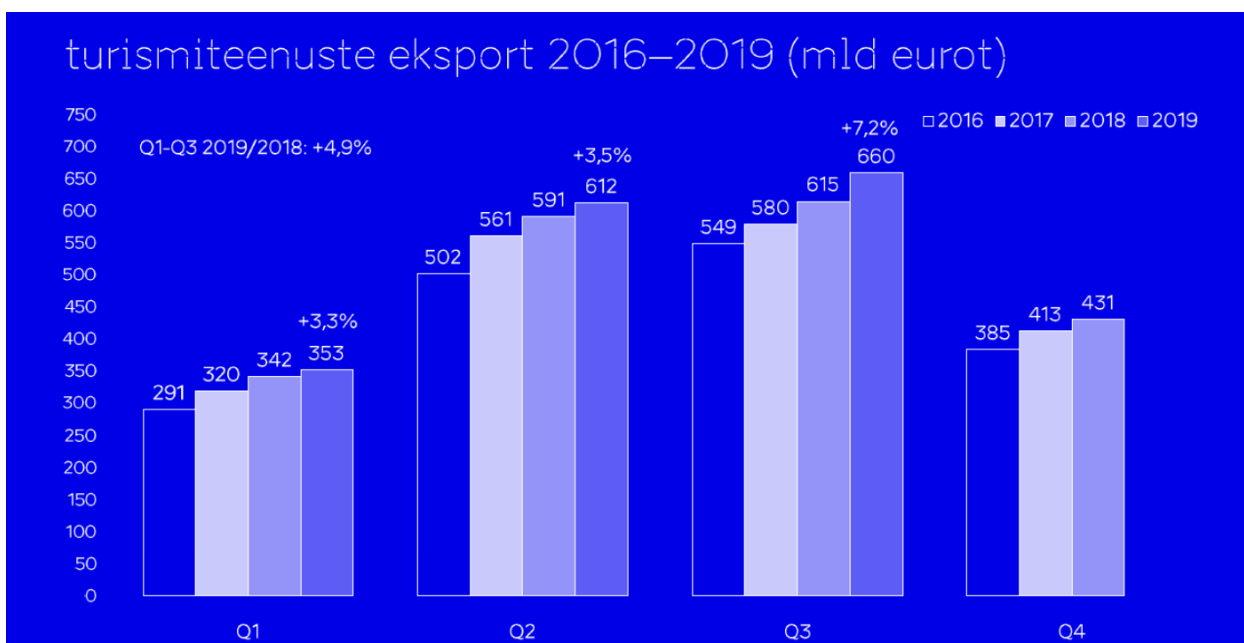
Alampiirkondade lõikes näitasid parimad tulemusi Kariibi mere piirkonna sihtkohad (+63% 2020 aastal, kuigi 37% alla 2019 aasta). Mõned sihtkohad lähenesid pandeemia eelsele tasemele või ületasid selle, mis näitab, et kuigi globaalselt pandeemia eelse tasemini ei jõutud, siis teatud sihtkohtades oli see võimalik. Seega võib väita, et pandeemia mõjutas sihtkohti erinevalt. Vahemere lõunapiirkonnas Euroopas (+57%) ja Kesk-Ameerikas (+54%) oli samuti märkimisväärne taastumine, kuid need jäävad 2019. aasta tasemest vastavalt 54% ja 56% madalamale. Üle 2020. aasta taseme tõusid ka Põhja-Ameerika (+17%) ja Kesk-Ida-Euroopa (+18%). Samal ajal suurenes Aafrikasse saabujate arv 2021. aastal 2020. aastaga võrreldes 12%, kuigi see on endiselt 74% väiksem kui 2019. aastal. Lähis-Idas vähenes saabujate arv 2020. aastaga võrreldes 24% ja 2019. aastaga võrreldes 79%. Aiasse ja Vaikse ookeani piirkonda oli saabujate arv endiselt 65% alla 2020. aasta taseme ja 94% võrreldes pandeemia eelsete tulemustega, kuna paljud sihtkohad jäid ebaoluliste (puhkereiside) reise jaoks suletuks (UNTWO, 2022).

Samal ajal kui rahvusvaheline turism on aegamisi taastumas, soodustab olukord siseturismisektori kiiret taastumist üha enamates sihtkohtades, eriti nendes, kus on suured siseturud. Siseturism ja kodulähedane reisimine, aga ka vabaõhutegevused, loodustooted ja maaturism on ekspertide hinnangul ühed suuremad reisitrendid, mis 2022. aastal jätkavad turismi kujundamist. Lisaks on turvalisuse olulisus ning majutuse broneeringute tühistamise võimalus turistidele palju olulisem kui enne pandeemiat ning viimase minuti reisijate arv suureneb (UNTWO, 2022).

1.4 Eesti turism ja COVID-19 mõju sellele

Järgnevas alapeatükis antakse ülevaade Eesti turismist enne ja pärast pandeemiat.

„Rekordilised tulemused saavutas Eesti turismisektor kõiges: välis- ja siseturistide arvus, ööbimiste arvus ja turismituluses. Turism mõjutab järjest enam oluliselt kõiki Eesti majandusnäitajaid, muu hulgas ekspordi ja investeringuid, tööhõivet ja piirkondade arengut,“ ütles EASi turismiarenduskeskuse direktor Margus Sameli 10. veebruaril 2020 aastal. Nimelt 2019. aastal püstitas väliturism Eestis rekordi neljandat ning siseturism seitsmendat aastat järjest (EASi ja KredExi ühendatud, 2020).

Joonis 2 Eesti turismiteenuste eksport 2016-2019 (mld eurot) aastatel 2016 - 2019 (EASi ja KredExi ühendasutus, 2020).

Turismiteenuste eksport oli jätkusuutlikus kasvavas trajektooris kõigis kvartalites 2016 aastast alates kuni 2019 kolmanda kvartalini (Joonis 2).

2019. aastal enne Covid-19 pandeemiat ööbis Eesti majutusettevõtetes 3,8 miljonit turisti, kellest 1,5 miljonit olid siseturistid ning 2,3 miljonit välituristid. Turistide koguarv 2019 aastal kasvas 2018. aastaga võrreldes 5,5%. Lisaks ööbimisele majutusasutustes kasvas ka ööbimine üüripindadel. EASi turismiarenduskeskuse direktor Margus Sameli tõi välja, et 60% ööbimistest langes nelja riigi ehk Soome, Venemaa, Läti ja Saksamaa arvele (EASi ja KredExi ühendasutus, 2020).

Eesti elanike ööbimisega välis- ja sisereisid | 2008–2021

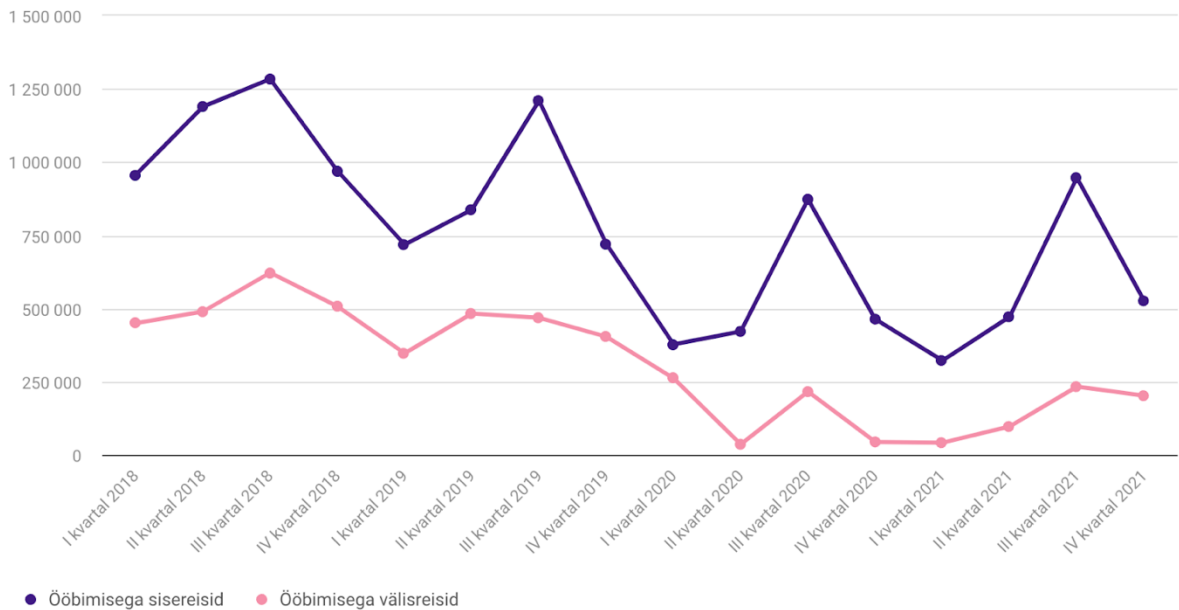
Allikas: statistikaamet

Joonis 3. Eesti elanike ööbimisega välis- ja sisereisid 2008-2021 (Statistikaamet, 2022)

Eesti elanike ööbimisega välis- ja sisereiside arv, 2018–2021

Allikas: statistikaamet

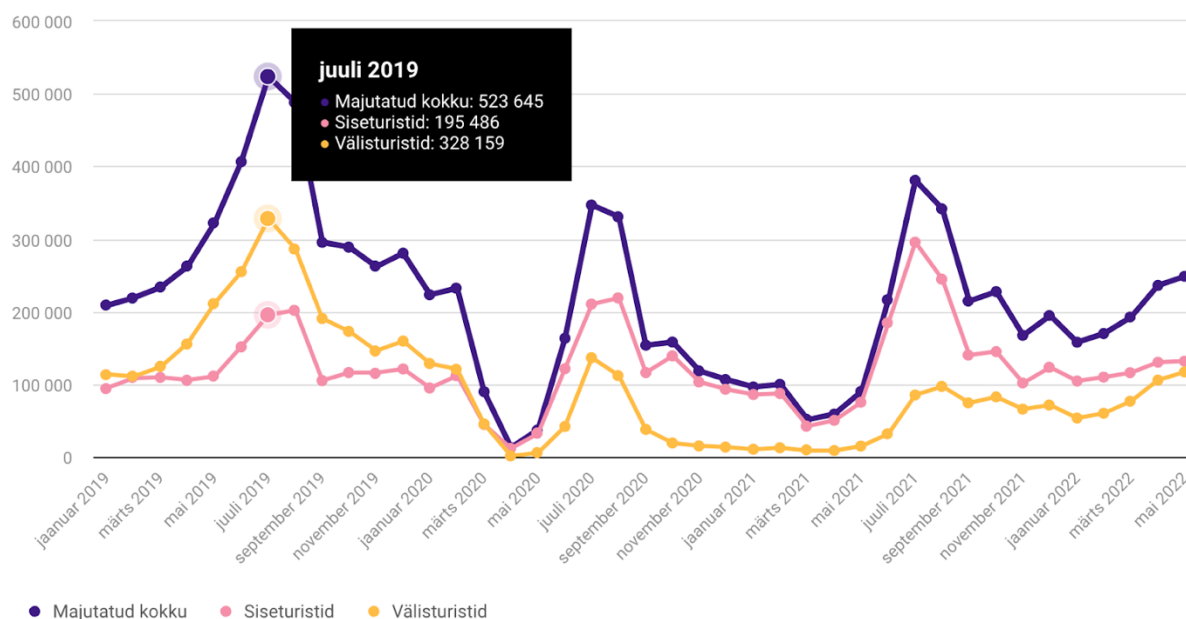

Joonis 4. Eesti elanike ööbimisega välis- ja sisereiside arv 2018-2021 (Statistikaamet, 2022)

Eesti elanike ööbimisega sise- ning välisreiside statistika 2018 – 2021 näitab, et sisereisid on märgatavalt populaarsemad kui välisreisid, kuid mõlemad kogesid suurt langust tänu pandeemia (Joonis 4). Sisereiside arv kukkus samale tasemele, mis välisreiside arv oli enne pandeemiat. Ööbimisega siseturismi reisid tõusid alates 2020 aasta teisest kvartalist (Joonis 4). Siseturism oli kogu 2020 ja 2021 aasta jooksul suuremate tõusudega kui väliturism. Väliturismi mõjutasid nii Eesti sisesed piirangud ning pandeemia levik, kuid suuresti just rahvusvaheliste sihtkohtade piirangud. Kutsekoja koostatud eriuuring toob välja, et maaturismi ettevõtteid olid 2020 suveperioodil paremas seisus kui linnades olevad väliskülastajatele suunatud majutusasutused, tänu just siseturismile, kuid käibed siiski ei kasvanud, sest siseturist ei korva välis- ja äriturismist saamata jäävat tulu, sest siseturistid kulutavad üldiselt vähem (Kutsekoda, 2020).

Eestis majutatud turistid, 2019–2022

Allikas: statistikaamet

Joonis 5. Eestis majutatud turistid, 2019-2022 (Statistikaamet, 2022)

Eestis majutatud välis- ning siseturistide statistika alusel 2019 juuli oli tipphetk, mil majutati kokku 523,645 inimest, millest 328,159 olid välituristid (Joonis 5). Siseturistide ööbimised on jätkuvalt tõusutrendis alates 2020 kevadest ja 2020 suve lõpuks ületati pandeemia eelne 2019 aasta majutuste arv. Välituristide arv on stabiilses tõusutrendis 2021 aasta kevad-suvest alates ja jõudis majutunud siseturistide arvuga samale tasemele 2022 suveks.

Eesti Turismi- ja Reisifirmade Liidu peasekretär Merike Hallik tõdes, et Eesti turism töötab siiaamaani kriisiolukorras ning tõi välja statistika: ‘Kui 2019. aastal külastas Eesti Panga statistika järgi Eestit 6,1 miljonit turisti, siis 2020. aastal, mil jaanuar-veebuar olid veel tavapärased turismi kuud, ligi 1,7 miljonit ning 2021. aastal 1,3 miljonit turisti. Seega näitab eelmise aasta statistika, et kriisieelsele ajale jõudmisest oleme väga kaugel ning turism on enam kui neli ja pool korda väiksem kui enne pandeemiat’. Hallik toob välja, et kriisiolukorrale annab põhjust ka Ukrainas puhkenud sõda, sest Venemaa tulevad turistid on seni olnud suur osa Eesti välituristidest. Venemaa turistide numbrid olid langustrendis juba enne sõda suuresti Covid-19 pandeemia tõttu. Eesti Panga statistika järgi külastas 2019. aastal Eestit 884960 Vene turisti, 2021 aastal aga ainult 62970 (BNS, Postimees, 2022).

Eesti turismisektor oli kuni 2019 aastani tõusvas joones. Covid-19 pandeemia tõi suured muutused nii Eestile kui kogu maailmale. Kuid samas elavdas pandeemia siseturismi nii Eestis kui ka paljudes välisriikides. UNWTO on välja toonud, et peale pandeemiat inimeste reisimisharjumused on muutnud, kuid pole kindel, kas need on jäädavad (UNWTO, 2022). Siseturism ning puhkused kodu lähedal on palju populaarsemad, inimesed tahavad reisida looduses ja värskes õhus. Peamisteks muredeks reisimisel on tervis, piirangud ning lendude- majutuste tühistamisreeglid. Viimase hetke reise arv on suurenenud tänu pandeemia ning piirangute ettearvamatusel (UNWTO, 2022). Kuid nagu ka UNWTO välja tõi, siis olenevalt asukohast on pandeemia mõjunud erinevalt.

2. UURING COVID-19 MÕJUST SAAREMAA MAJUTUSASUTUSTELE

Järgnevas peatükis tutvustatakse empiirilise uurimistöö vaatlusaluse piirkonna Saaremaa majutusteenuste pakkumist, külastusstatistikat ja Covid-19 mõju sellele. Kvantitatiivuuringuna teostatud uurimustöö tulemuste analüüs annab ülevaate COVID-19 mõjust Saaremaa majutusasutustele majutusteenuste pakkujate hinnangu alusel. Tehtud analüüsi põhjal esitab töö autor oma poolsed järeldused.

2.1 Ülevaade Saaremaa turismisektori majutusteenustest

Saaremaa on Eesti suurim saar, mis asub Läänemeres ning on samuti Läänemeres pindala suuruselt neljas saar. Ümbritsetud põhjast Eesti suuruselt teise saare Hiiumaaga ning idast Muhu saarega. Saaremaa pindala on 2673 km² ning rannajoone pikkus on 854 km. Saaremaa kuulub koos lähisaartega Saaremaa valla ja Saare maakonna koosseisu (Kään, Mardiste, Nelis & Pesti, 2002). Rahvastikuregistri andmetel elas 01.01.2022 seisuga Saare maakonnas 33,613 inimest, sellest 31,436 Saaremaa vallas, 179 Ruhnu vallas ning 1,998 Muhu vallas (Eesti Linnade ja Valdade Liit, 2022). Kuressaare on Saaremaa ainus linn, samal ajal olles Saaremaa valla keskus ja Saare maakonna halduskeskus. Kuressaare asub Saaremaa lõunarannikul ja on ühtlasi Eesti läänepoolseim linn.

Turistidel on Saaremaale jõudmiseks mitmeid võimalusi - parvalaevadega mandrilt ja Hiiumaalt, lennukiga ning külalissadamate kaudu. Saaremaal on mitmeid ühistranspordi ühendusi mandri eri linnadega, liinireisid tulevad Kuressaarde nii Tallinnast ja Tartust, Viljandist ning Pärnust (Visit Saaremaa, 2022).

MTÜ Visit Saaremaa turismispetsialist Kristina Mägi on öelnud, et Saaremaal on meeldejäävate lugude jutustamiseks piisavalt ainet: Euroopa keskpunkt, Ultima Thule Legend ja kõige rohkem päikesepaistet Eestis. Kui seda kõike arvesse võtta on Saaremaal head võimalused eduks tuleviku turismimaastikul (Mägi, 2018).

Saaremaa turismil on pikk ajalugu. Eesti esimesed mudaravilad rajati just Saaremaal 19. sajandi esimeses pooles, kui Kihelkonnalt leiti suurepärase raviomadustega muda. Saaremaa pealinna

Kuressaarde loodi Eesti esimene mudaravila 1824. aastal. Siinses armsas kuurortlinnas käisid juba siis oma tervist turgutamas härrad ja prouad Saksamaalt, Venemaalt, Soomest ja Rootsist. Tänapäeval on Saaremaal seitse omanäolist spaahotelli. Kuigi Saaremaal enam mudavanne ei pakuta, jätkub Saaremaa spakultuur siiani. Pakutakse sadu erinevaid lõõgastavaid hoolitsusi – keha trimmivad massaažid, kadakahoolitsused, hellitavad mähised jne. Keha ja vaimu kosutavad suurepäraselt ka Saaremaa spaahotellide kümned erinevad saunad ja basseinid (Visit Saaremaa, 2022).

Saaremaal asub üle 350 erineva majutusasutuse (350 on indikatiivne number ajast, mil majutusasutused pidid ennast veel kõik Majandustegevuse registrisse kirja panema, mis on nüüd võetud Visit Saaremaal aluseks). Sellesse nimekirja kuuluvad nii eelmainitud spaahotellid, kui ka ilma spaata hotellid, külaliskorterid ning puhkemajad. Ka Kuressaare linnast väljaspool on majutusvõimaluste valik laialdane. Erinevaid võimalusi pakuvad nii asukohad kas mere lähedal, metsatukkades või järve ääres või hooned ise. Näiteks neile, kes soovivad huvitavat majutuskogemust soovitab Visit Saaremaa mõisamajutust, tuulikuid või hoopis majutust puu otsas (Visit Saaremaa, 2022).

Saaremaa on silma jäänud ka laias maailmas. Nimelt tunnustati 2021. aastal Saare maakonda jätkusuutliku ning säästliku arendamise eest hõbedase märgisega, mida annab välja rahvusvahelist säästvat turismi arendav organisatsioon *Green Destinations* (Rohelised Sihtkohad) (Puhka Eestis, 2022). Selle märgi olemasolu viitab sellele, et saarel ja siinse turismi arendamisel pooldatakse keskkonnasõbralikke eluviise, hinnatakse kõrgelt pärimust, suhtutakse austusega kohalikesse elanikesse ning massiturismile eelistatakse alternatiivturismi.

Saaremaale on omistatud teisiigi tunnustusi. 2020 aastal kuulutati Saaremaa Läänemere jätkusuutliku reisisihtkoha laureaadiks ning samal aastal Soomes toimuval Põhjamaade suurimal turismimessil Matka pälviti saar kestliku sihtkoha tiitliga (Visit Saaremaa, 2022).

Keskkonnasäästlike põhimõtetega lähevad kenasti kaasa ka kohalikud majutusasutused. Näiteks nendib Kuressaares tegutseva külaliskorteri Silbernagel Apartment tegevjuht Terje Aus, et nende ettevõtte on võtnud sihiks pakkuda oma külalistele heaoluühiskonna standardeid järgivat majutusvõimalust, sealjuures püüdes hoida ökoloogilist jalajälge väiksena (Tooming, 2021).

Antud lõputöö uurimuslik osa keskendub COVID-19 mõjude hindamisele Saaremaa majutusasutustele ankeetküsitluse valguses.

2.2. Pandeemia mõju Saaremaa kui turismisihtkoha mainele

Eestis pandeemia algusperioodil levis viirus kõige rohkem Saaremaal (Pärli, 2020). 15. aprilli 2020 seisuga oli Saaremaal tuvastatud 502 nakatunut, mis oli pea 36% kõigist Eestis tuvastatud juhtumitest (Terviseamet, 2022). 12-ndal märtsil 2020 kuulutati Eestis välja eriolukord ja see kestis 67 päeva. Eriolukord puudutas järgnevat:

- Keelatud olid kõik avalikud kogunemised;
- Õppetöö haridusasutustes viidi üle kaug- ja koduõppevormile;
- Piiril ja rahvusvahelises reisilaevaliikluses kehtestati sanitaarkontroll ning viidi sisse ankeetide täitmise nõue;
- Riskipiirkonna riikidest saabujaile kehtestati kahe nädalane isolatsiooni nõue (Valitsus, 2020).

14. märtsil 2020 kehtestas eriolukorra juht peaminister Jüri Ratas liikumispiirangud Hiiumaa, Saaremaa, Muhumaa, Vormsi, Kihnu ja Ruhnu suundadel. Saartele oli lubatud reisida ainult saartel alalist elukohta omavatel inimestel ning samade regulatsioonide järgi ei pääsenud ka keegi saarelt mandrile. Piirang ei kohandunud kaubaveole ning elutähtsate teenuste osutamisele. Samuti suleti saarte spordisaalid, veekeskused ja spaad ning päevakeskused (Reisenbuk, 2020). 15. aprilli BBC uudistes avaldati lühivideo pealkirjaga *'Koroonaviirus: Elu Eesti 'Koroona saarel', Saaremaa'*. Videos toodi välja, kuidas Saaremaale oli kehtestatud sisenemis- ning väljumiskeeld ja kohaliku haigla juhataja tõi välja, et umbes pool Saaremaa elanikkonnast on nakatunud ning kuidas elanikud elavad *'Koroona saarel'* (Lee, 2020). Võrreldes teiste maakondadega oli Saaremaal COVID-19 juhtumeid rohkem, karmimad reeglid kui mandril ning Saaremaad kajastati välismeedias kui *'Koroonasaart'*. Ükski neist faktoritest ei omanud positiivset mõju Saaremaa sise- kui ka väliturismile ega mainele üldiselt. Saaremaast ja saarlasetest levis negatiivne kuvand kui Covid-19 maaletoojatest Eestisse. Visit Saaremaa reageeris olukorrale kiirelt ning organiseeris

mainekujunduskampaania. Saarlasi kutsuti sotsiaalmeedia kaudu näitama oma igapäevaelu, jagama ilusaid hetki. Kampaania kandis nime #postkaartSaaremaalt. Lisaks oli ka kõrvalkampaania #postkaartSaaremaale, kus tuntud Eesti inimesed saatsid tervitusi saarlastele ning ütlesid, mida nad esimese asjana teeks kui Saaremaale jõuavad (Visit Saaremaa, 2021).

2.3 Covid-19 mõju Saaremaa külastatavusele

TS Laevad OÜ ärianalüütik Andre Aitsen tõi välja enda koostatud Virtsu-Kuivastu liini statistikas, et 2019. aasta Virtsu-Kuivastu liini reisijate arv (1,77 miljonit inimest mõlemas suunas kokku) on siiani liini rekordiks (Lisa 2). 2020. aasta ja ka 2021. aasta reisijate arvu mõjutasid koroonaviiruse tõkestamisega seotud piirangud. 2021. aasta liini reisijate arv oli 12% väiksem kui 2019. aastal.

2019	Ühik	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August
Täispiletiga	tuhat inimest	27.2	26.4	35.5	47.9	60.0	98.9	147.1	128.0
Sooduspiletiga	tuhat inimest	24.3	24.6	29.5	37.4	47.1	60.3	73.3	62.9
Püsielaniku piletiga	tuhat inimest	23.1	24.3	28.8	31.6	32.7	36.8	38.0	39.6
Tasuta	tuhat inimest	5.6	5.8	7.1	9.8	9.8	17.4	26.3	21.2
Reisijate arv kokku	tuhat inimest	80.2	81.2	101.0	126.7	149.7	213.4	284.7	251.6
Püsielanikest reisijate osakaal	%	28.8%	30.0%	28.5%	25.0%	21.9%	17.2%	13.3%	15.7%
2020	Ühik	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August
Täispiletiga	tuhat inimest	31.1	31.7	16.2	4.4	34.2	80.1	130.6	125.6
Sooduspiletiga	tuhat inimest	25.5	27.9	12.4	1.7	18.7	39.4	58.0	58.1
Püsielaniku piletiga	tuhat inimest	25.0	26.9	14.6	3.4	25.5	31.4	37.3	40.9
Tasuta	tuhat inimest	6.0	7.1	2.8	0.2	7.1	15.5	24.3	21.6
Reisijate arv kokku	tuhat inimest	87.7	93.6	46.0	9.6	85.5	166.5	250.1	246.1
Püsielanikest reisijate osakaal	%	28.5%	28.7%	31.7%	35.1%	29.8%	18.9%	14.9%	16.6%
2021	Ühik	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August
Täispiletiga	tuhat inimest	27.7	24.6	24.7	40.7	52.8	90.1	148.6	110.7
Sooduspiletiga	tuhat inimest	15.5	14.4	12.7	22.7	27.3	48.4	64.9	54.1
Püsielaniku piletiga	tuhat inimest	20.8	18.6	19.5	25.9	31.8	35.1	38.7	40.1
Tasuta	tuhat inimest	5.6	5.0	4.5	8.5	9.6	17.6	27.4	18.2
Reisijate arv kokku	tuhat inimest	69.6	62.7	61.3	97.8	121.6	191.2	279.5	223.1
Püsielanikest reisijate osakaal	%	29.9%	29.7%	31.8%	26.5%	26.2%	18.4%	13.8%	18.0%

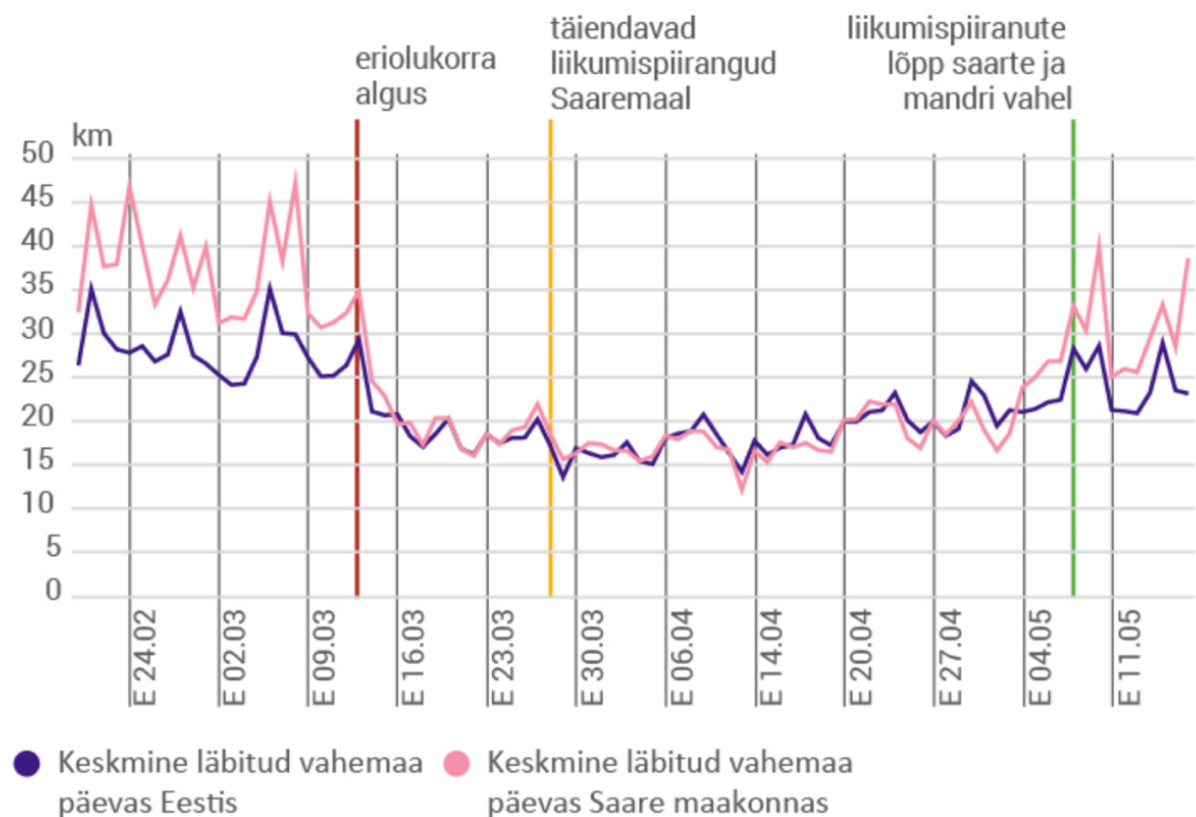
Tabel 1. TS Laevad OÜ reisijate arv Virtsu-Kuivastu liinil 2019-2021 (mõlemad suunad kokku) (TS Laevad OÜ, 2022)

14-ndal märtsil 2020 välja kuulutatud liikumiskiirangud saartel viisid 2020 aastal aprilli täispiletiga reisijate arvu 91% (n=43,500) madalamale kui samal ajal 2019 aastal. Reisijate arv kokku langes 92% (n=117,100) aprillis 2020 võrreldes aprilliga 2019. Liikumiskiirangud mõjutasid Virtsu-Kuivastu liini kasutust eriolukorra ajal, kuid pandeemia mõju võib näha ka peale

eriolukorra lõppu. Peale selle, et reisijate arv ei ole taastunud 2019 aasta tasemele on muutusi ka erinevate reisijate osakaalus. Vaadeldes suvekuude juuni, juuli ja augusti sooduspiletiga reisijad 2019-2021, on märgata sooduspiletitega reisijate osakaalu langust. 2019 aasta juunis oli sooduspiletiga reisijate osakaal 28% (n=60,300), kuid 2020 aasta juunis 24% (n=39,400) ehk 4% langust; 2021 aasta juulis oli sooduspiletitega reisijate osakaal 25% (n=48,400). Sama langustrend jätkus 2020 ja 2021 aasta juulis ning augustis (Tabel 1.). Suvekuudel saavad sooduspiletit kasutada õpilased, üle 65-aastased isikud ning sügava puudega või kuni 16-aastase puudega isiku saatja. TS Laevad OÜ Statistikas on püsielanikud võetud eraldi arvestusse, kuigi nende veebilehel on püsielanikud sooduspiletiga sõitjate arvestuses (Praamid, 2022). Sooduspiletitega reisijate osakaalu vähenemise teguriteks võivad olla nii COVID-19 riskigruppi kuulumine, kui ka see, et lastega vanemad reisivad vähem peale pandeemiat. Tasuta pileti kategooriasse käivad lapsed kes ei ole käimasoleva õppeaasta 1. oktoobriks saanud 7-aastaseks, laps, kelle koolikohustus on edasi lükatud, sügava puudega või kuni 16-aastane puudega isik, sügava või raske nägemispuudega isik ning sügava või raske nägemispuudega isiku saatja.

Keskmine läbitud vahemaa

EESTI
STATISTIKA

Joonis 6. Liikuvusanalüüs - keskmine läbitud vahemaa Eestis ning Saaremaal (Statistikaamet, 2020)

Täiendavalt oli liikumiskiirangute tulemust näha ka inimeste igapäevases liikumisstatistikas. Inimesed võtsid riigi poolt seatud kiiranguid tõsiselt ja reisimine riigisiselt vähenes (Joonis 6). Kõige rangemad kiirangud oli teatavasti kehtestatud Saare maakonnas. Statistikaameti andmetest nähtub, et enne eriolukorda liikusid inimesed igal nädalavahetusel Saaremaale ja tagasi. Pärast eriolukorra kehtestamist ei olnud võimalik enam selliseid reise teha. Kui võrrelda Eesti maakondi, siis just Hiiumaal ja Saaremaal oli kõige suurem muutus inimeste liikumises. 8. mail lõppesid liikumiskiirangud saarte ja mandri vahel ja seega taastusid nädalavahetuse sõidud peaaegu eriolukorra eelsele tasemele (Statistikaamet, 2020).

2.4. Uurimismetoodika tutvustus, valim ja läbiviimise aeg

Käesolevas lõputöö empiirilises osas on kasutatud kvantitatiivset meetodit, kuna autori arvates antud meetod aitab saavutada käesoleva töö eesmärgi. Kvantitatiivses metoodikas on üks levinumatest andmete kogumise meetoditest küsitlus, kus kasutatakse küsimustikku (Õunapuu, 2014). See võimaldas autoril koguda andmeid võimalikult suure valimi ulatuses, mis võimaldaks teha analüüsil üldistusi Saaremaa majutussektori osas tervikuna.

Käesoleva lõputöö uurimisprobleem on esitatud järgneva küsimusena: Kuidas COVID-19 mõjutas Saaremaa turismimajanduse majutusettevõtteid aastatel 2020 ja 2021 võrreldes pandeemia eelse aastaga 2019? Uurimisprobleemist lähtudes on esitatud järgnevad uurimisküsimused:

1. Milline oli Saaremaa külastatavus 2020 ja 2021 aasta suveperioodil võrreldes 2019 aasta suveperioodiga?
2. Milline oli 2020 ja 2021 aasta suveperioodi majutusteenuste pakkumine võrreldes 2019 aasta suveperioodiga?

Käesoleva kvantitatiivse uurimistöö probleemist lähtudes annavad püstitatud küsimused suunise ka uurimise valimile. Antud uurimistöö valimiks on Saare maakonna majutusasutuste ettevõtjad (Tartu Ülikool, 2022). Küsitlus viidi läbi Saare maakonna majutusasutuste ettevõtjate hulgas, leidmaks milline oli pandeemia mõju nende ettevõtetele.

Antud töö eesmärkide täitmiseks kasutati struktureeritud ankeetküsitlust (vt Lisa 1). Ankeetküsitlus koostati veebipõhises keskkonnas Google Forms, mis andis autorile pideva ülevaate küsitluse edenemise kohta. Küsimustik „COVID-19 mõju Saaremaa majutusasutustele“ oli kättesaadav veebi vahendusel.

Antud ankeetküsitlus oli avatud ajavahemikul 01.09.2022 - 09.11.2022. Kokku sisaldas küsimustik 13 küsimust, nendest kümme küsimust olid valikvastustega. Kolmele küsimusele sai vastaja lisada omalt poolt täiendusi ning vastata pikemalt. Saadud andmeid analüüsiti Microsoft Exceli programmi abil.

Saamaks adekvaatset ning mitmekülgset ülevaade Saaremaa majutusettevõtetest, kaardistas töö autor Saaremaa majutussektoris tegutsejad. Ülevaate koostamisel tuli arvestada ka sellega, et mõnel ettevõttel on mitu majutusasutust, mis omakorda mõjutab ankeetküsitlustes osalejate arvu. Esialgne informatsioon Saaremaa majutuskohtadest saadi erinevatelt Saaremaa majutusasutusi tutvustavatest andmebaasidest 02.11.2022 seisuga (Tabel 2.).

Allikas	Saaremaa Majutuskohad
Visit Saaremaa	248
Puhka Eestis	243
Airbnb	195
<u>Booking.com</u>	78
Statistikaamet	182

Tabel 2. Saaremaa majutuskohtade arv erinevate allikate statistika 02.11.2022 seisuga

Statistikaameti andmetel oli Saare maakonnas 2019 aastal 206 majutuskohta, 2020 aastal 186 majutuskohta ning 2021 aastal 182 (Statistikaamet, 2022). Võrreldes 2019 aastaga vähenes Statistikaameti andmetel Saaremaa majutusasutuste arv 24 majutusasutuse võrra 2021 aastaks. See statistika ei kajasta aga tervikpilti, sest majutusettevõtte tüüpe on erinevaid ning võimalusi tegeleda majutusega on lihtsustatud tänu Airbnb-le, Booking.com ning teistele veebi võimalustele. Autor otsustas kasutada Visit Saaremaa poolt välja toodud andmeid, sest nende majutusasutuste nimekiri kattus nii Puhka Eestis, Airbnb kui ka Booking.com olevate majutus asutustega. Nagu eelpool mainitud siis Saaremaal asub Visit Saaremaa andmetel 350 erinevat majutusasutust, kuid

nende kodulehel on välja toodud 248 majutusasutuse kontaktandmed.

Lõputöö autor seadis eesmärgiks koguda 20% ehk 50 täidetud ankeeti Visit Saaremaa kodulehel välja toodud majutuste esindajailt, et saada adekvaatne ülevaade. Lisaks jälgiti, et esindatud oleks nii hotellid, hostelid, külaliskorterid (airbnb või booking.com), puhkemajutused, turismitalud või muud. Autor sai majutusasutuste kontaktandmed läbi Visit Saaremaa kodulehe. 248-st välja saadetud e-mailist tuli 38 vastust peale mitut meeldetuletavat e-maili. Autor võttis mittevastanud majutusasutustega ühendust läbi helistamise. Helistades sai autor teada kümnest ettevõttest, kes lõpetasid tegevuse pandeemia tõttu. Nendest 60% (n=6) olid puhkemajad, 20% (n=2) olid külalistemajad ning 10% (n=1) nii turismitalu kui ka külaliskorter (Tabel 3.).

Ettevõtte majutustüübid	Arv	%
Puhkemaja	6	60
Turismitalu	1	10
Külalistemaja	2	20
Külaliskorter	1	10
Kokku	10	100

Tabel 3. Saaremaa ettevõtted, kes lõpetasid tegevuse pandeemia tõttu (jaotatud majutustüüpide alusel)

Samuti leidis autor läbi telefonikõnede, et ettevõtlusega on alustanud 6 uut majutusettevõtet, 2 turismitalu, 2 külalistemaja, 1 külaliskorter ning 1 hotell (Tabel 4.). Ettevõtted hakkasid tegutsema pärast pandeemiat (2021-2022), seetõttu need asutused ankeetküsitluses ei osalenud.

Uued majutusettevõtted	Arv	%
Turismitalu	2	33
Külastemaja	2	33
Külastiskorterid	1	17
Hotell	1	17
Kokku	6	100

Tabel 4. Uued Saaremaa majutusettevõtted, mis alustasid peale pandeemiat

Uuringu käigus täitis 70 ettevõtet ankeetküsitluse ning autor kasutas analüüsimiseks 67 vastust, sest 1 vastaja vastas küsitlusele kahel erineval korral, 1 lõpetas ettevõtte 2020 aastal ning 1 vastas liiga hilja, et autor saaks muuta uurimistööst statistikat. 67 vastajat moodustavad 27% Visit Saaremaa veebilehel välja toodud majutusasutustest (n=248). Tabel 5 toob välja vastajate valimi jaotuse majutusasutuse tüübi lõikes.

Majutustüüp	Arv	%
Puhkemaja	23	34%
Turismitalu	12	18%
Hotell	10	15%
Külastiskorter	8	12%
Mitu majutuskoha	5	7%
Puhkeküla	4	6%
Hostel	3	4%
Kämping	2	3%
Kokku	67	100%

Tabel 5. Ankeetküsitluses osalenud majutusettevõtted jaotatud majutustüüpide alusel

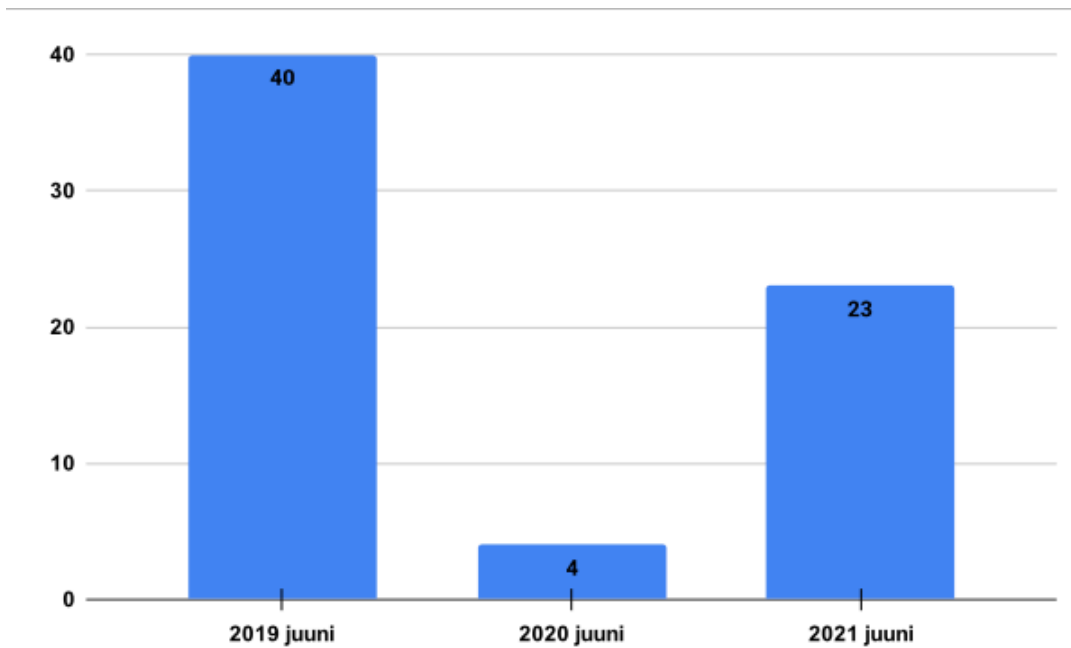
Analüüsimiseks sobilike vastajate hulgas oli enim vastajaid 34% (n=23) puhkemajade esindajaist, järgnesid 18% (n=12) turismitalud, 15% (n=10) hotellid, 12% (n=8) külaliskortereid, 7% (n=5) ettevõtteid, kellel on mitu majutusasutust, 6% (n=4) puhkekülasid, 4% (n=3) hosteleid ning 3% (n=2) kämping majutusi. Ettevõtted, kellel on mitu majutusasutust:

- Andruse mahe- ja turismitalu ning Tartso puhkemaja - sama ettevõtja;
- Arina Turismitalu ning Arina Puhkemaja - sama ettevõtja;
- Piibehehe majutus ning Piibehehe kämping - sama ettevõtja;
- Kipi-Koovi Matkakeskuse puhkemaja, Kipi-Koovi Matkakeskuse Puhkeküla ning Kipi-Koovi Külalistemaja - sama ettevõtja;
- Marta-Lovise külalistemaja ning puhkemajad.

Kokku 11 majutuskohta nendest 2 turismitalu, 4 puhkemaja, 3 külalistemaja, 1 puhkeküla, 1 külaliskorter.

2.5 Uuringu tulemused ja analüüs

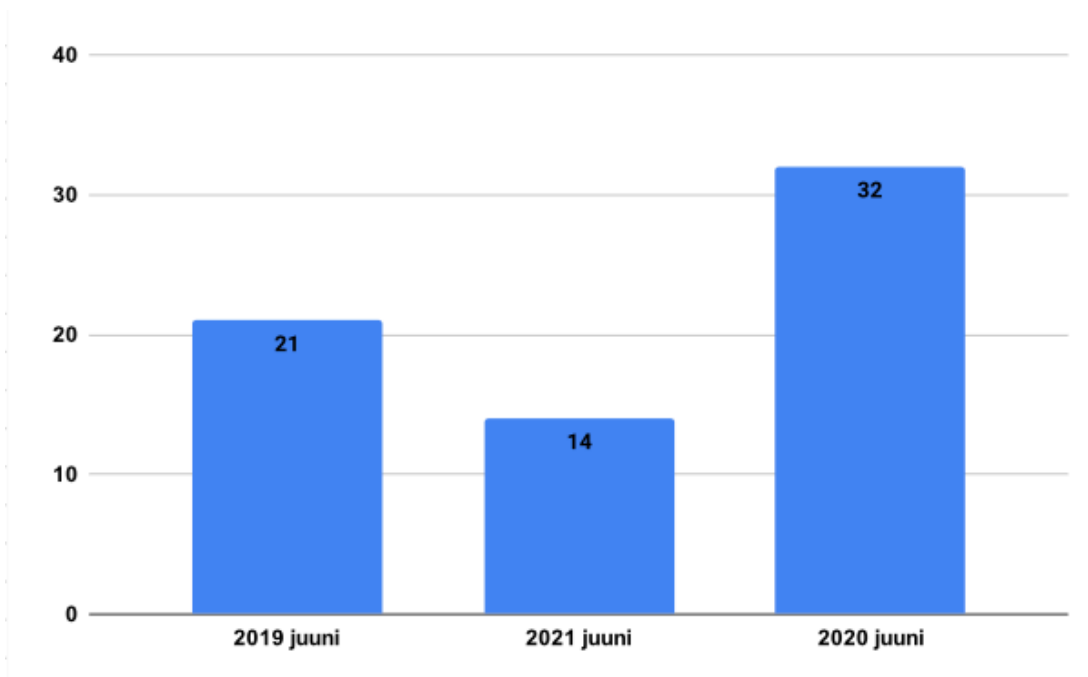
Kvantitatiivuurings osales kokku 67 vastajat, järgnevalt uuriti nende majutusasutuste suvekuude täituvuste kohta.

Joonis 7. Saaremaa majutusasutuste täituvus juunikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal

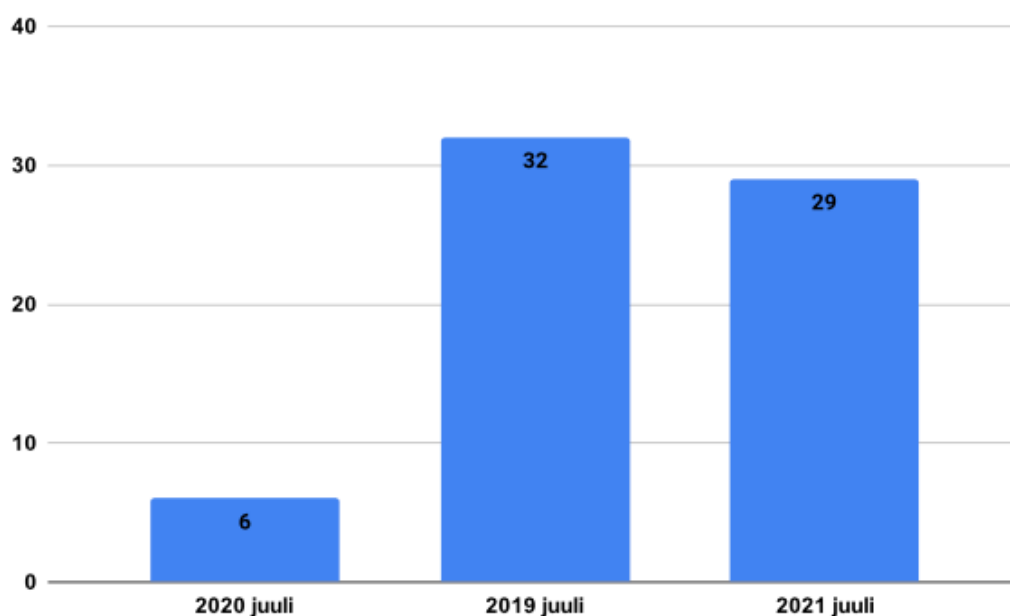
Vastajatelt küsiti, mis juunikuu oli kõige suurema täituvusega aastatel 2019, 2020, ning 2021. 59% (n=40) vastanute nimetas 2019 juuni kuud kõige suurema täituvusega aastaks nende majutusettevõttele. Järgnes 2021 juuni 34% (n=23) vastanute ning kõige madalama protsendiga 2020 juuni 6%-ga (n=4) (Joonis 7).

Uuringu tulemused (Joonis 8) näitavad, et kõige väiksem juunikuu majutusasutuse täituvus oli 2020 juunis 48% (n=32), järgnevad 2019 31% (n=21) ning 2020 21% (n=14).

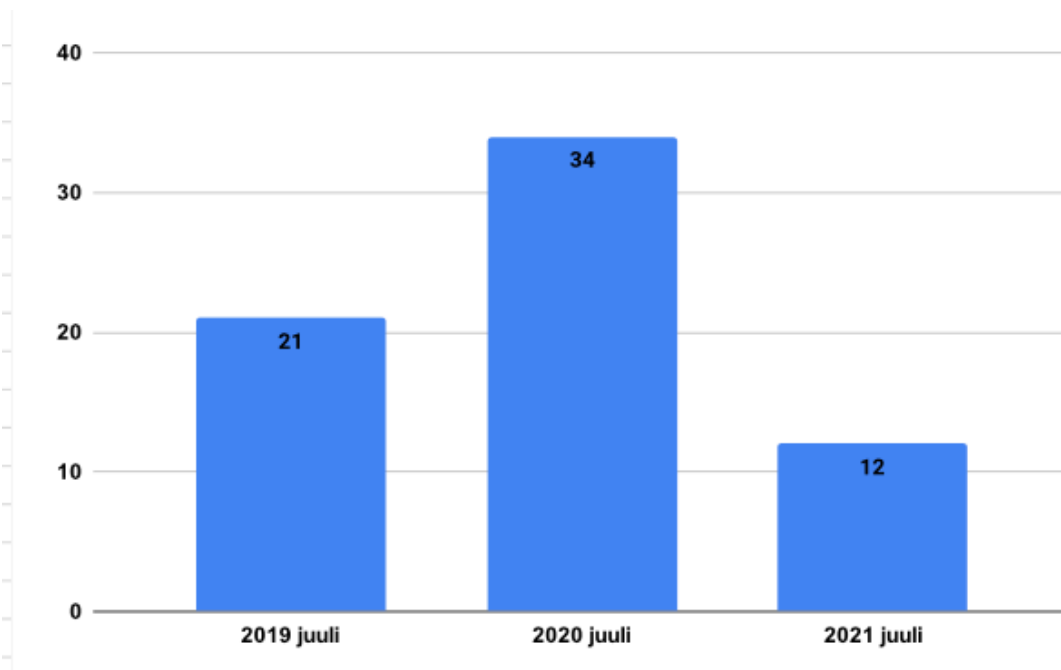
Joonis 8. Saaremaa majutusasutuste täituvus juunikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal

Järgnevalt uuriti (Joonis 9), mis juulikuus oli kõige suurema täituvusega. 48% (n=32) ütles 2019 juuli, järgnedes 43% (n=29) 2021 juuli ning kõige vähem vastajatest ütles 2020 juuli 9% (n=6).

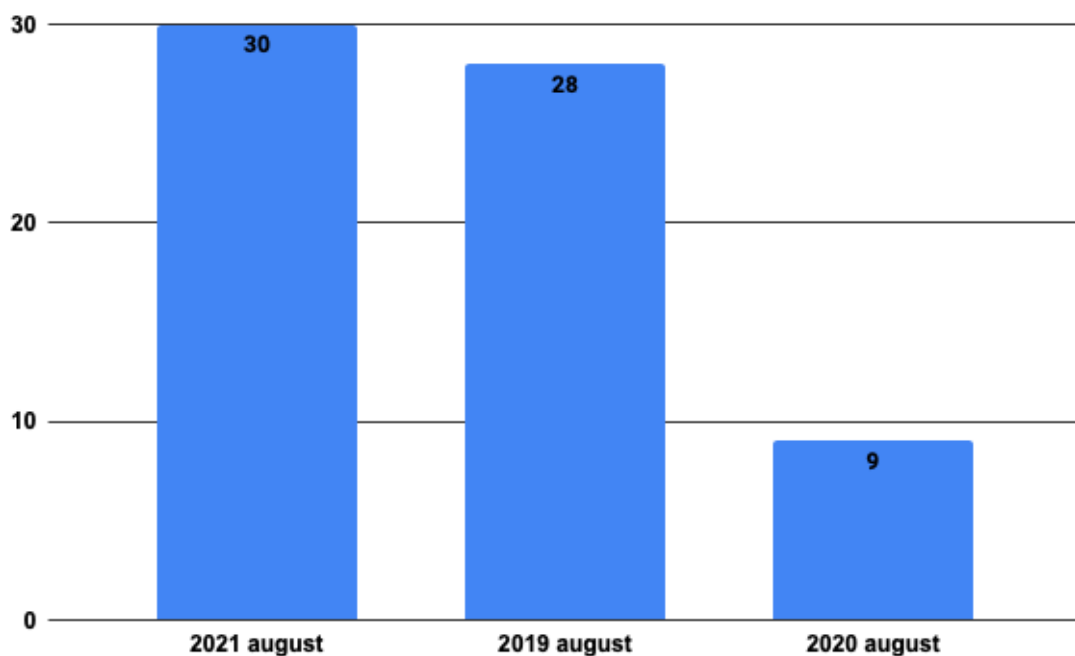
Joonis 9. Saaremaa majutusasutuste täituvus juulikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal

Juulikuus kõige väiksema täituvusega aasta oli 2020 51% (n=34), järgnedes 2019 31% (n=21) ning 2021 18% (n=12) (Joonis 10).

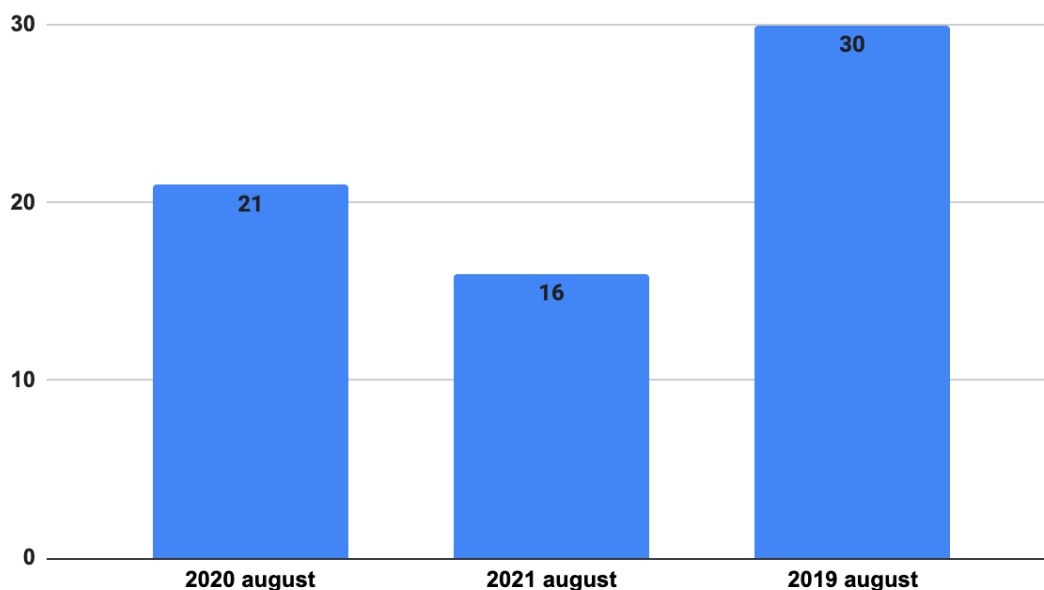

Joonis 10. Saaremaa majutusasutuste täituvus juulikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal

Küsitluses tuli välja, et augusti kõige suurema täituvusega aasta oli 2021 45% (n=30). Teisena järgnes 2019 42% (n=28) ning viimasena 2020 13% (n=9) (Joonis 11). Joonis 12 toob välja, et kõige väiksem täituvus oli 2019 august 45% (n=30), siis 2020 31% (n=21) ja 2021 24% (n=16).

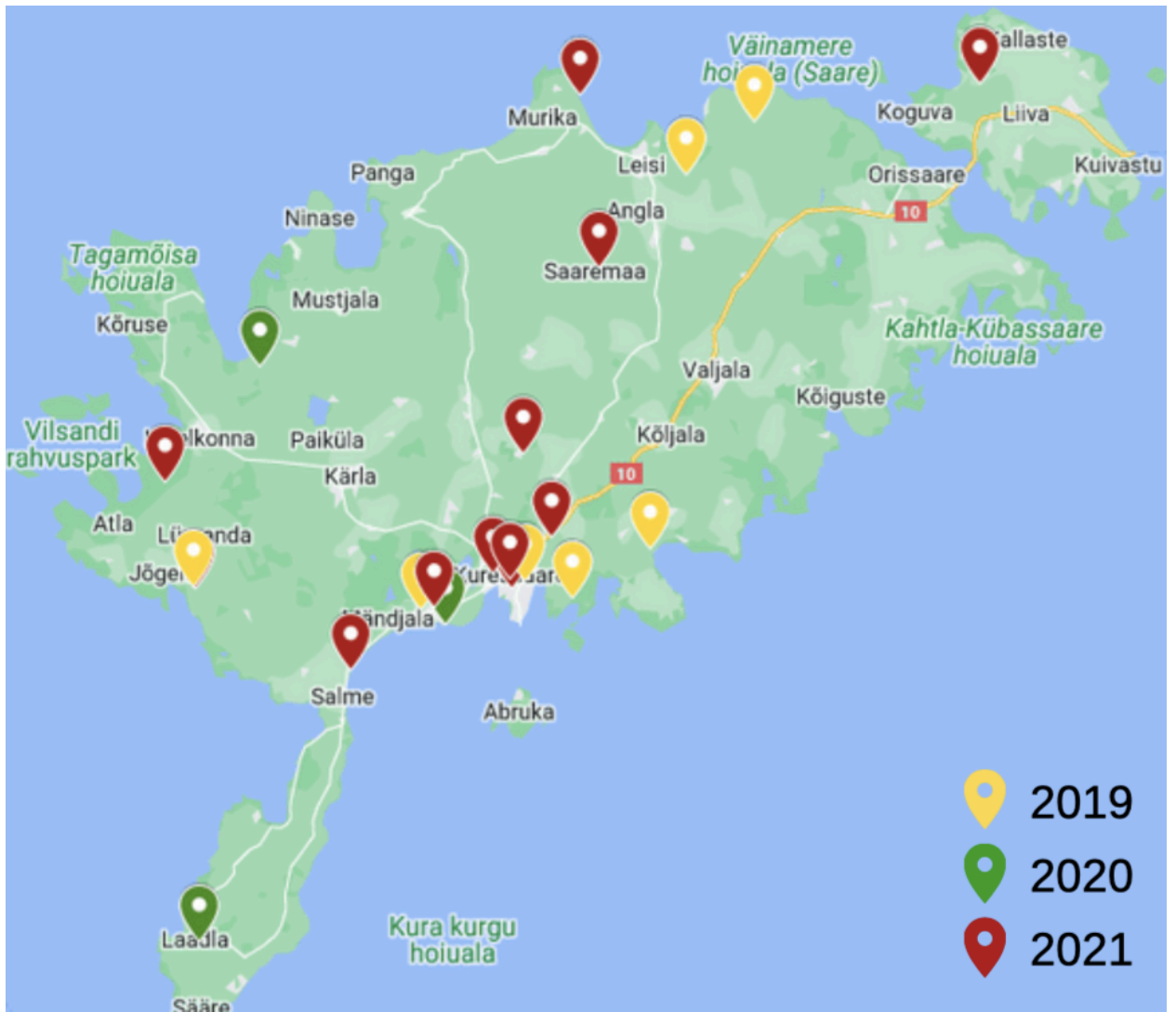
Joonis 11. Saaremaa majutusasutuste täituvus augustikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal

Joonis 12. Saaremaa majutusasutuste täituvus augustikuus 2019, 2020 ning 2021 aastal

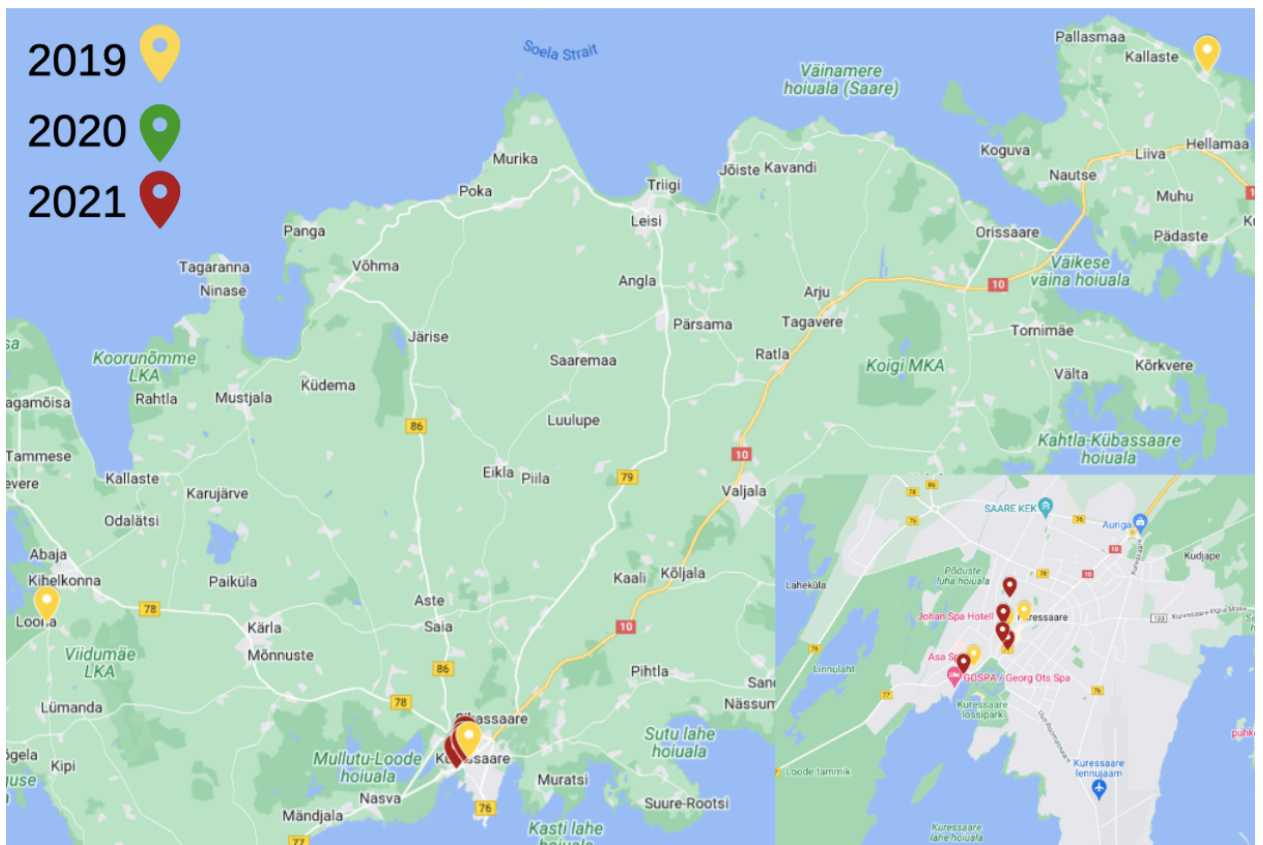
Uuringu tulemused (Joonis 7 - Joonis 12) ütlevad, et kõige suurema täituvusega aasta oli pandeemia eelne 2019. aasta, sest juuni ja juuli täituvus oli kõige suurem 2019 aastal, kuigi augustikuu täituvus oli kõige suurem 2021 aastal. Kõige väiksema täituvusega aasta oli 2020, juuni ja juuli täituvus oli kõige madalam 2020 aastal ning augusti kõige madalam 2019 aastal. Vaadates statistikat majutus tüüpide järgi on üldised trendid majutus täituvuse kohta samad, välja arvatud puhkemajade puhul. Puhkemajade statistikast tuli välja, et kuigi 2019 (juuni, august) ning 2021(juuli) olid kõige edukamad, siis seda ainult pooltele puhkemajade omanikele. Kõige väiksema täituvusega juunikuul oli puhkemajade ettevõtete jaoks 2019 aasta juuni 42% (n=10) ning 2019 aasta august 46% (n=11).

Autor koostas puhkemajade statistikast joonise võttes kokku vastanud puhkemajade vastused asukoha ning aasta järgi (ühe puhkemaja vastust ei saanud joonisel välja tuua, sest sekke ettevõtte jaoks oli iga kuu suurim täituvus erineval aastal) (Joonis13).

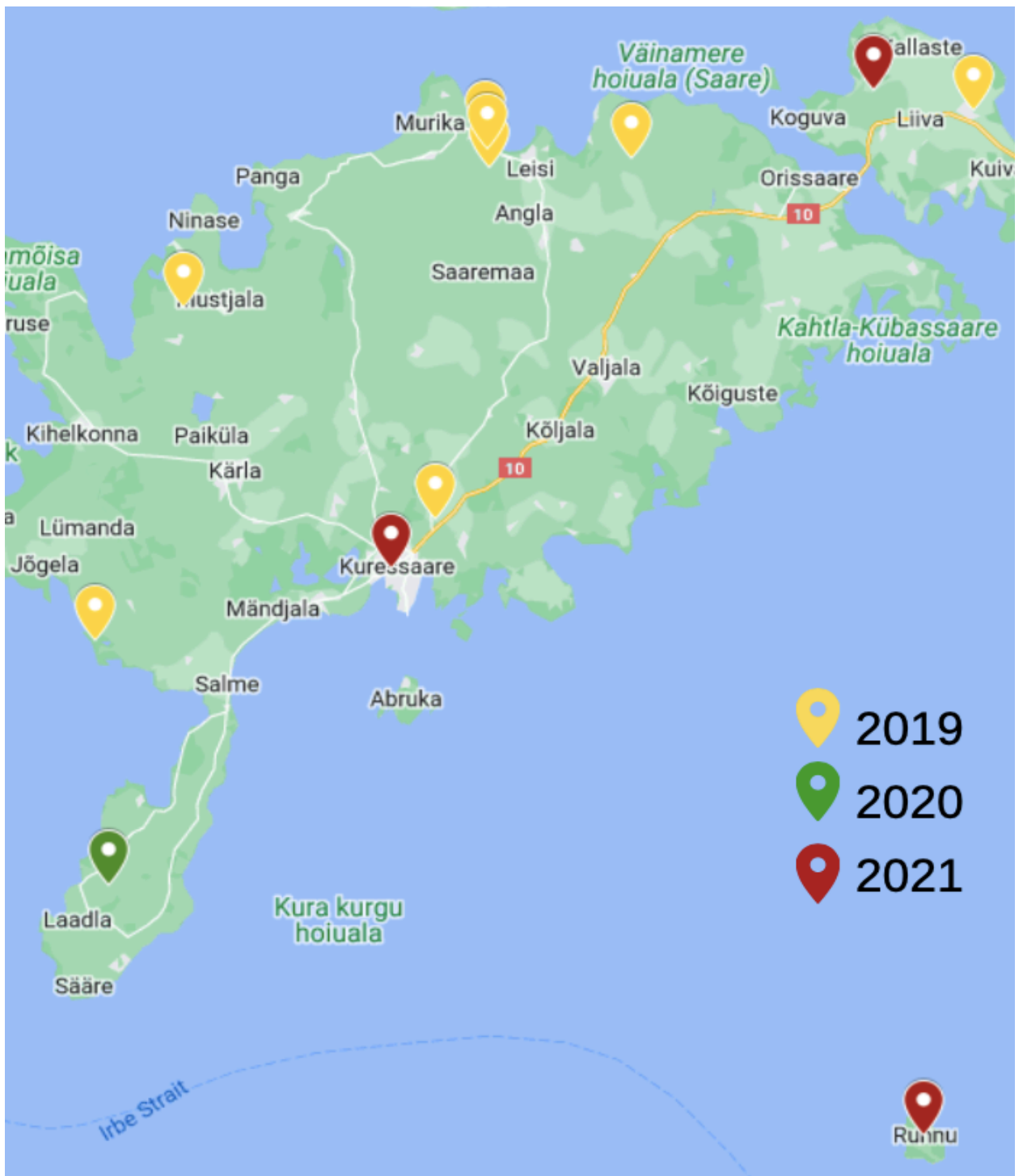
Joonis 13. Puhkemajade asukohad ning nende parim täituvus aasta (juuni-august) statistika järgi

Võib järeldada, et inimesed tundsid ennast turvalisemana ööbides isoleeritud kohtades, kus kontakt võõrastega oli minimaalne. Sellest ka puhkemajade statistika erinevus. Näiteks tõi Soela Rannamajade omanik välja, et rannamajade täituvus oli Covid-19 ajal suurem ka väljaspool suveperioodi võrreldes pandeemia eelse ajaga. Seda illustreerib ka puhkemajade asukoha statistika, kolm puhkemaja, mis olid edukad 2020 (juuni-august) perioodil on pigem eraldatud.

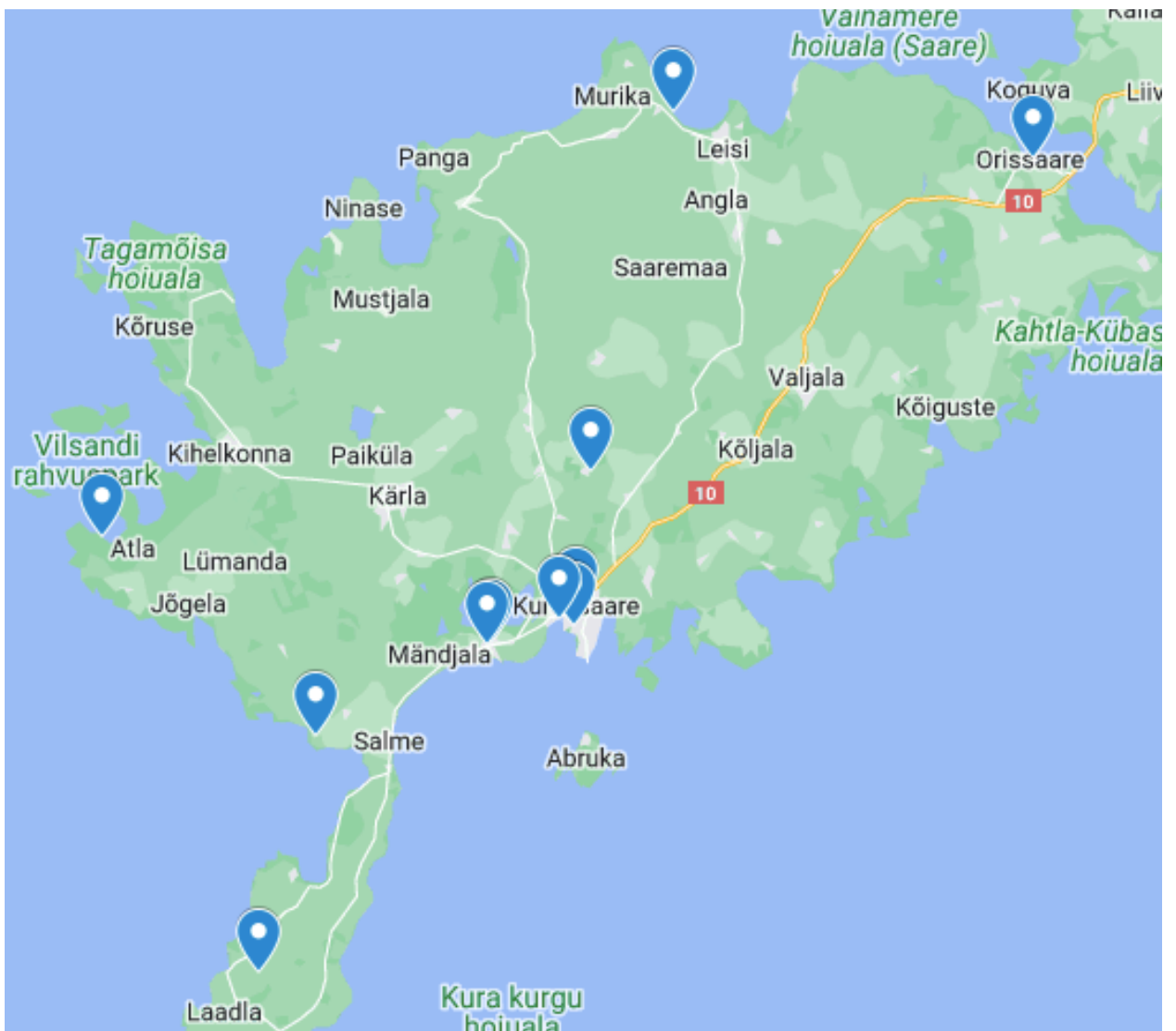

Joonis 14. Hotellide asukohad ning nende parim täituvus aasta (juuni-august) statistika järgi

Analüüsidest küsitluses osalenud hotellide statistikat võib välja tuua, et 2020 aasta ei olnud parim täituvus kellelgi. Isegi neil kahel hotellil, kes on pigem isoleeritud asukohas. Sellest võib järeldada, et turistide jaoks võis olla oluline isolatsioon kui ka majutustüüp. Turismitalude statistikas oli ühel ettevõttel parim täituvus aasta 2020 ning ka see turismitalu asus isoleeritult (Joonis 15).

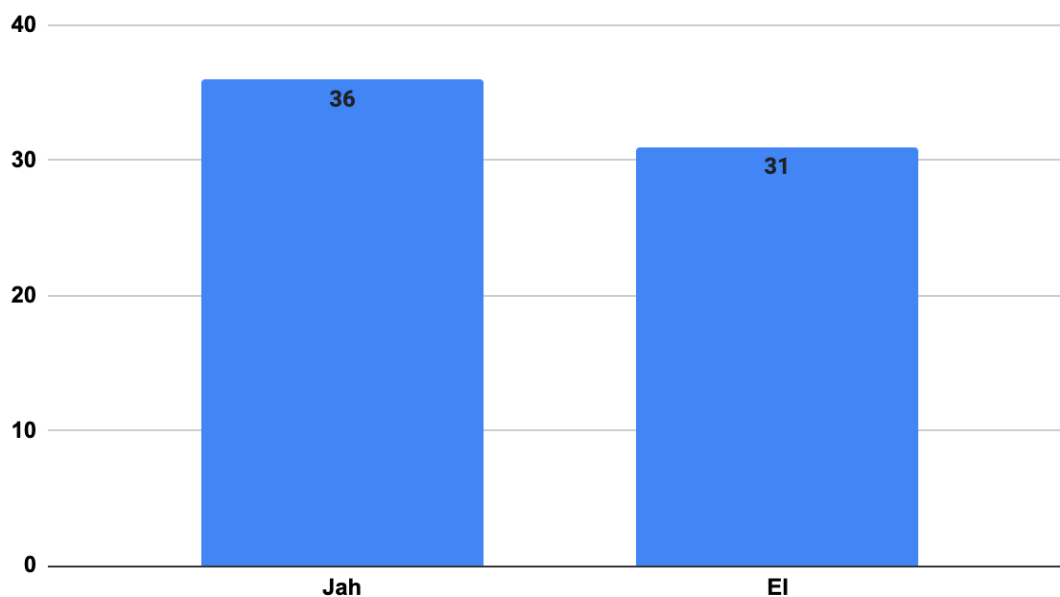
Joonis 15. Turismitalude asukohad ning nende parim täituvus aasta (juuni-august) statistika järgi

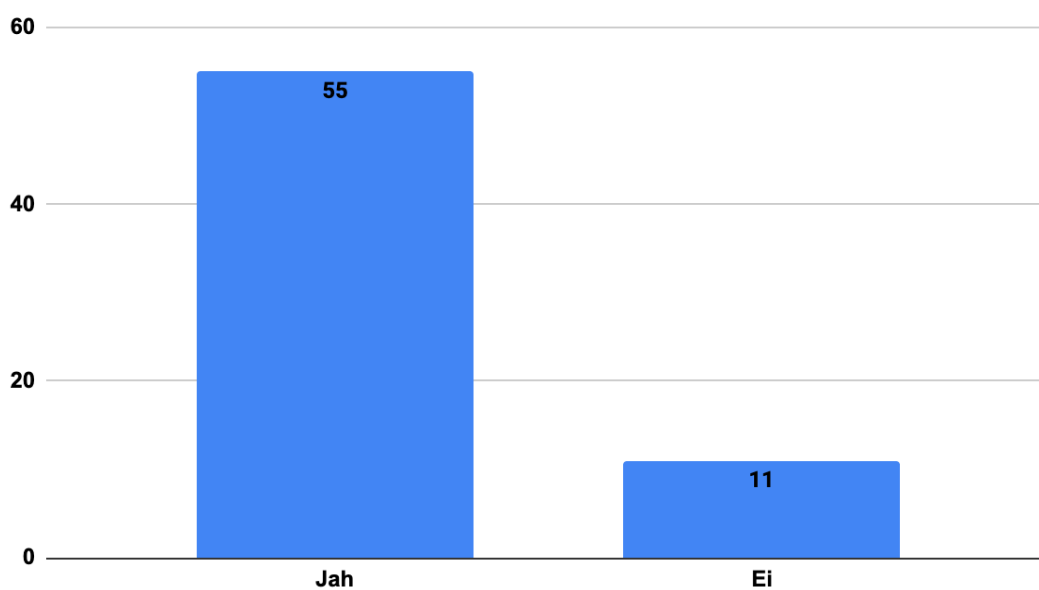
Joonis 16. Majutusettevõtted asukoha järgi, kes töid välja pandeemia vähesem mõju ettevõttele

11 majutustasutust mainisid vähesemat pandeemia mõju või seda, et neid pandeemia üldse ei mõjutanud. Nagu näiteks mainisid nad, et 2020 oli pigem positiivne. Suvekuud raskemad, kuid talvekuud kompenseerisid ja pigem positiivne siseturism (Joonis 16).

Järgnevalt uuris autor sise- ning välituristide külastuste erinevusi 2019, 2020 ning 2021 aasta suvekuudel. Vastajad jagunesid suhteliselt pooleks 2019 aasta siseturistide küsimusel (Joonis 17). 54% (n=36) ütles, et siseturiste oli 2019 aasta suvel rohkem kui välituriste. 46% (n=31) ütles, et välituriste oli rohkem kui siseturiste.

Joonis 17. Siseturistide ülekaal 2019 aasta suvekuudel

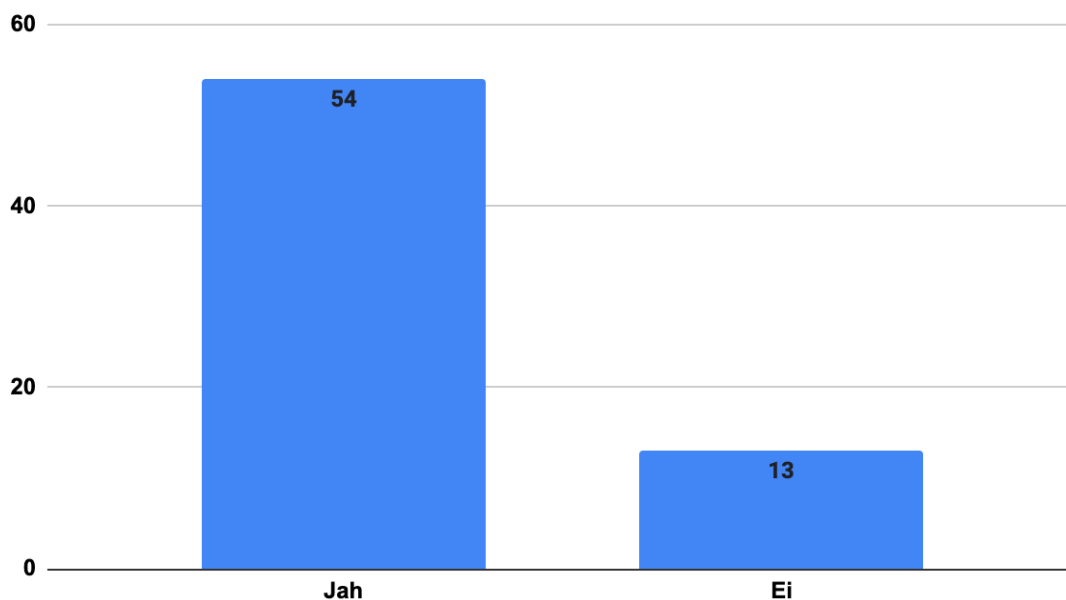

Joonis 18. Siseturistide ülekaal 2020 aasta suvekuudel

Joonis 18 võib näha, et 2020 aasta suvekuudel oli siseturistide külastatavus suurem välituristidest, nimelt 82% (n=55) vastajaist väitis, et siseturiste oli rohkem kui välituriste ning ainult 16% (n=11), et välituriste oli rohkem.

2021 aastal jätkub sama trend, 81% (n=54) vastas, et siseturistide ülekaal oli suurem kui välituristide oma. 19% (n=13) vastas, et välituriste oli rohkem (Joonis 19). UNTWO statistika

tõi välja, et rahvusvaheline turism langes 79% 2020 aastal võrreldes 2019 aastaga. Langustrendi ja siseturismi olulisust ilmestavad ka Saaremaa majutusettevõtete vastused. Kui 2019 aastal oli väliturism sama väärtuslik kui siseturism, siis 2020 ning ka 2021 aastal on suur osakaal siseturistidel. Siseturism ja kodulähedane reisimine on ekspertide hinnangul ühed suuremad reisitrendid, mis 2022. aastal jätkavad turismi kujundamist (UNTWO, 2022).

Joonis 19. Siseturistide ülekaal 2021 aasta suvekuudel

Järgnevalt on autor grupeerinud majutusettevõtete omanikud vastused COVID-19 mõjust ettevõttele, vastused on majutusettevõtete oma sõnadega järgnevalt:

1. COVID-19 mõju ettevõttele oli negatiivne

- Negatiivne mõju, müük vähenes.
- Tegelikult otsustasime lõpetada, vähemalt reklaami enam ei tee ja koduleht on maas. Majutame ainult ühes majas ja neile, kes teavad küsida.
- Covid mõjutas ettevõtet rängalt, mõndadel kuudel kadus sissetulek täielikult.
- Peale koroonat ikkagi külastatavus langes vähemalt 60 protsenti.
- 2020 aasta esimene poolaasta oli täiesti tühi. edasi hakkas majutus toimima nagu tavaliselt.
- Vähem broneeringuid.
- Mingi aja pidi basseini kinni hoidma ja õnneks ainult mõned üksikud broneeringud tühistati.
- Ca 50 % täituvus.

- Negatiivselt, siseturist hommikul tuleb ja järgmine õhtu läheb ära aga väliturist jääb kauemaks ning broneerib ette varem ehk saab enda ajaga paremini arvestada. Siseturist broneerib päev enne ette.
- Külalastatavuse vähenemine.
- Loobusime Bookingust ja vähendasime tootlustust.
- Muutis pakutavate teenuste valikut ja töömahtu. Mõju kestab tänaseni.
- Väiksem täituvus ja suurem sõltuvus koduturust.
- Kaks eelnevat aastat oli palju külalisi, sel aastal läks käidavas tagasi aastasse 2019.
- 100 protsenti mõjutas, hooajavälisel ajal läks käive 0 protsendini.
- Lõpetasime sisuliselt tegevuse.
- Eesti turistid jäid ära ja loomulikult ka välituristid.
- 2019 juuni ja juuli olime suletud, augustis esimesed üksikud broneeringud. Kuna meie põhisissetulek moodustubki nendest 3 kuust siis covid mõjutas väga palju seda negatiivselt.
- Majutusasutus oli üsna pikalt suletud COVID-19 tõttu 2020.
- Ettevõtte läks üle kontaktivabale teenusele, oluline mõju käibe, eriti 2020, hooaeg lühenes (algas oluliselt hiljem).
- Kindlasti mõjutas, 2020 suvekuudel oli tunduvalt märgata vähem turiste kuid 2021 suvi oli juba parem.
- Mõjutas, kuna tavaliselt korraldatakse meil palju suvel firmaüritusi siis iga aastaga on jäänud välituristide omasid vähemaks. Kuid üldiselt saime ilusti hakkama ja nii kohalikud kui ka mandri firmaüritusi korraldati seevõrra rohkem.

2. COVID-19 mõju ettevõtet ei mõjutanud:

- Tegelikult jäime üldpildis külalastatavusega rahule- väliturist kadus ära, aga siseturist muutus aktiivsemaks.
- Soela rannamajade täituvus oli Covidi ajal suurem ka väljaspool suveperioodi võrreldes mitte-Covidi ajaga.
- Talvisel perioodil oli ettevõtte miinustes. Suvised käibed olid suuremad, mille abil sai talved üle elada.
- Eriti ei mõjutanud, pigem vastupidi, kuna otsiti väiksemaid majutusasutusi.
- Väga suurt mõju ei olegi, kuna oleme avatud olnud ainult suvehooajal ja otsest kontakti meil oma küllastajatega pole. Kuna meil on kontaktivaba vastuvõtt ning majutus on privaatne ning kellegagi kokku puutuma ei pea, siis me olulist mõju ei täheldanud.

- Ei ole mõjutanud.
- Üllatavalt hea.
- Suve ei mõjutanud, pigem sügis-talv-kevad.
- Ei mõjutanud, parimad aastad.
- Üldiselt aga mingit suurt vahet ma ei mäleta, et oleks olnud broneeringute arvu suhtes.
- Läks oodatust paremini.
- Me valime enda kliente ning põhilistel käivad meil koguaeg ainult siseturistid. Suvekuudel ütleks, et otseselt meid ei mõjutanudki koroonaga.

3. COVID-19 mõju ettevõttele(siseturismikasv):

- Siseturismi õitseng.
- Suurenes siseturistide arv hooajavälisel ajal, kuna COVIDi ajal otsiti just üksikuid omaette olevaid puhkemaju.
- Välisturistide arv ei ole jõudnud covidiga aegsele tasemele.
- Välisturistide arvu vähenemine, Soome külastajate asendumine Läti-Leedu omadega. Kuna ettevõtte oli 2020 kevadel (märts-mai) suletud, siis oluline tagasilangus müügikäibes, samuti 2021.aastal, kui kehtisid piirangud üritustele (konverentsiturismi puudumine).
- Tugevalt on tõusnud siseturism.
- Vähenes välisturistide arv ja majutuse pikkust.
- Välisturistide arv oli olematu.
- Välismaalasi majutus vähem ja eestlasi rohkem.
- Kontingent pöördus välisturistilt siseturistile. Maht vähenes rohkem 2020.
- Vähenes, siseturistide arv suurenes.
- 2 aastat 2020 ja 2021 oli siseturiste rohkem ja seega külastatavus väiksem üldiselt.

Peamised trendid vastustes COVID-19 mõjust ettevõttele on siseturismi suurenemine ning välisturistide arvu suur vähenemine. Samuti nagu ka Kutsekoda eriuuring välja tõi pidid paljud ettevõtted minema üle kontaktivabadele lahendustele, et luua klientidele turvatunne. Samuti vähenesid majutuste pakutavad lisateenused nagu ürituste korraldamine, toitlustus ning basseini kasutus, mis omakorda vähendas majutusettevõtete käivet.

Viimase küsimusena uuris autor vastajatelt, kas nad märkasid erinevusi turistide käitumises ning

mida täpsemalt nad märkasid. Autor grupeeris vastused vastuste tüübi kategooria järgi. Majutusettevõtete omanikud vastavad oma sõnadega järgnevalt:

1. Maskid ja käte desinfitseerimine:

- Inimesed kandsid maske ning desinfitseerisid käsi rohkem.
- Eriti mitte. Osad kandsid maski, aga sugugi mitte kõik.
- Mõned kandsid maske, küsiti, kas nõuame COVID-tõendeid.
- Inimesed olid ettevaatlikud. Hommikusöögilauas kasutati toidu tõstmiseks salvrätikut üldkasutatava kahvli kasutamiseks.
- 2020 juunis veel mõned kandsid maske kuid mida rohkem edasi seda vähem oli ka neid näha. Desinfitseeriti käsi kindlasti rohkem kui tavaliselt.
- Meil on "Siin on turvaline" kleebis, desovahendid jms, turistidele on sobinud nii!

2. Ettebroneerimis aeg vähenes ja tühistamised suurenesid:

- Viimasel viiel aastal on 5-7 päevaste üürimiste soovimine tervikuna oluliselt vähenenud.
- Kõige drastilisemalt märkasime nn kiirustamist: lühenes teenuste tarbimisele, kohapeal viibimisele ja etteplaneerimisele kulutatava aja pikkus. Samuti muutusid grupi suurused. Tavapärase 2-4 inimese asemel liikusid üheskoos 6-18 liikmelised sõpruskonnad.
- Broneeritakse hiljem.
- Broneerimisaken lühenes.
- Klientide broneerimisakne on läinud väga lühikeseks, nädal ette planeerida täna. see teeb prognoosimise ja hinnakujunduse keeruliseks meile. Tuntakse suurt huvi tühistamistingimuste vastu, et kui peaks tulema viimasehetkel haigestumine.

3. Distantihoidmine:

- Ikka märkasime, mõne jaoks oli väga oluline distantsi hoidmine ja kontaktivaba sisse registreerimine. Aga kuna pakume eraldiseisvaid külastusmaju, siis said külastajad rahumeelselt meid külastada, ilma et teiste klientidega peaks kokku puutuma.
- Tervituseks kätlemist ei toiminud enam nii palju, kui eelnevalt ning soodushinda küsiti rohkem.

- Rannamajade eeliseks on rentida maja ehk omaette olemine, see oli põhiline argument meie juurde tulemiseks Covidi ajal.
- Ikkagi see suhtlemine pigem distantsilt.
- Majutatavate klientide seas oli enam töö- ja ärireisijaid, suurenes toidu tellimine tuppa (ka hommikusöök).
- Tasuti läbi panga, et vältida kontakti.
- Inimesed hoidsid distantsi.

24% (n=16) ei märganud klientide käitumises erinevusi. 22% (n=15) vastanutest tõi välja hügieeni turvalisuse: kas hoiti distantsi, kanti maski, pigem söödi tubades ning desinfitseeriti käsi rohkem. 9% (n=6) koges, et majutuse broneerimisajad lühenesid märgatavalt ning tühistamiste arv suurenes. 7% (n= 5) tõi välja siseturistide ülekaalu ning välisturistide märgatava vähenemise. 3% (n=2) tõi välja teenuste kasutamise vähenemise ning 3% (n=2) alkoholi tarvitamise suurenemise.

2.6 Järeldused ja ettepanekud

Käesolevas alapeatükk toob välja autori järeldused, võttes arvesse töö teoreetilises osas käsitletut ja võrreldes neid lõputöö tarbeks koostatud ankeetküsimustiku vastustega.

Autori valim uuringus oli 67 vastajat, kellest 34% (n=23) esindasid puhkemaju, 18% (n=12) turismitalusid, 15% (n=10) hotelle, 12% (n=8) külaliskortereid, 7% (n=5) ettevõtteid, kellel on mitu majutusasutust, 6% (n=4) puhkekülasid, 4% (n=3) hosteleid ning 3% (n=2) kämpinguid. Uuringu käigus selgus, et 10 ettevõtet on pandeemia tõttu tegevuse jäädavalt lõpetanud. Ning 3 ettevõtet on oma tegevust limiteerinud. Kuid samas 6 uut majutusettevõtet on peale pandeemiat alustanud.

Olemasolevast uuringust selgus, et pandeemia otsene mõju oli Saaremaa majutusasutuste täituvuse langus 2020 aastal, mis oli peamiselt mõjutatud nii riigisisestest kui ka rahvusvahelistest piirangutest. Lisaks mõjutas pandeemia inimeste eelistust minna välisreisidele, inimesed otsustasid sisereiside poolt ning reisiplaanid tehti lühikese etteteatamisega, mille tõi välja nii UNTWO turismisektori uuring kui ka autori tehtud ankeetküsitlus. Saaremaa majutusettevõtted kogesid siseturistide tõusu, mis aitas kompenseerida välisturistide langust.

COVID-19 mõju ettevõtetele küsimuse vastamisel oli küllaltki palju varieerumist, seega vastajate hulgas on erinevaid kogemusi. Kui enamik ettevõtteid nimetasid pandeemia mõju negatiivseks, siis oli ka neid, kes ütlesid, et 2020 ning 2021 olid ühed edukamad aastad. Võib järeldada, et erinevus võib tekkida nii ettevõtete adaptiivsusest, kui ka ettevõtte tüübist ning asukohast. Ettevõtteid, kes seadsid hügieeni ning turvalisuse nõuded prioriteediks ning kes limiteerisid kontakti klientide ning võõrastega olid need, kes adapteerusid inimeste uute käitumis mustritega. Lisaks uuringu andmetel ehk puhkemajade vastuste põhjal võib väita, et inimesed eelistasid majutusi, kus kontakt võõrastega oleks minimaalne.

Inimeste käitumine ning harjumused samuti muutusid. Seda kinnitas nii UNTWO uuring kui ka autori küsitletud majutusettevõtjad. Mõlemad tõid välja siseturismi tõusu, hügieeni ning turvalisuse olulisuse, broneerimisaja lühenemise, broneeringu tühistamise olulisuse ning klientide vanuselise noorenemise.

Kuigi COVID-19 mõjutas paljusid ettevõtteid negatiivselt, siis on oluline sellest pandeemiast õppida kohanduma uute tingimuste ning oludega, et püsida konkurentsivõimeline.

KOKKUVÕTE

Selle uurimistöö peamine eesmärk oli välja selgitada COVID-19 pandeemia mõju Saaremaa turismile. Uuringu läbiviimiseks uuris autor kuidas COVID-19 mõjutas Saaremaa turismi suvekuudel juuni, juuli, august 2020 ja 2021 aastatel võrreldes pandeemiga eelse 2019 aasta suvekuudega.

Lõputöö eesmärk on välja selgitada COVID-19 mõju Saaremaa turismile läbi majutusasutuste. Eesmärgi saavutamiseks analüüsis töö autor teemakohaseid kirjandusallikaid. Uurimistöö tulemuste teada saamiseks kasutati kvantitatiivse uurimismeetodina küsitlust, mida jagati meili teel ning samuti kontakteeruti mobiiltelefoni teel Saaremaa majutusasutustega. Ankeetküsimustik oli avatud 01.09.2022 kuni 09.11.2022.

Ankeetküsitluse tulemuste toel andis autor ülevaate Saaremaa ettevõtete täituvus statistikast ning peamistest erinevustest. Uuringu valimi moodustasid 67 erineva Saaremaa majutusasutuse vastajat, kelle vastuseid analüüsi antud uurimistöös. Kellest 34% (n=23) puhkemajad, 18% (n=12) turismitalud, 15% (n=10) hotellid, 12% (n=8) külaliskorterid, 7% (n=5) ettevõtted kellel on mitu majutusasutust, 6% (n=4) puhkekülad, 4% (n=3) hostelid ning 3% (n=2) kämping majutused. Uuringu käigus selgus, et 10 ettevõtet on pandeemia tõttu tegevuse jäädavalt lõpetanud. Ning 3 ettevõtet on oma tegevust vähendanud.

Olemasolevast uuringust selgus, et pandeemia otsene mõju oli Saaremaa majutusasutuste täituvuse langus 2020 aastal, mis oli peamiselt mõjutatud nii riigi sisestest kui ka rahvusvahelistest piirangutest. Lisaks mõjutas pandeemia inimeste eelistust minna välisreisidele, inimesed otsustasid sisereiside poolt ning reisiplaanid tehti lühikese etteteatamisega, mille tõi välja nii UNTWO turismisektori uuring kui ka autori tehtud ankeetküsitlus. Saaremaa majutusettevõtted kogesid siseturistide tõusu, mis aitas kompenseerida välisturistide langust

Inimeste käitumine ning harjumused samuti muutusid. See tõi endaga kaasa siseturismi tõusu, hügieeni ning turvalisuse olulisuse, broneerimisaja lühenemine, broneeringu tühistamise olulisuse ning klientide demograafia nooremaks muutumise.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et lõputöö eesmärk sai täidetud. Antud töö tulemused võivad huvi pakkuda nii Saaremaa majutusettevõtjatele kui ka Visit Saaremaale, sest annab hea ülevaate konkurentsist majutusettevõtetele kui ka detailset infot majutusettevõtete praegusest olukorrast.

SUMMARY

Impact of COVID-19 on Saaremaa's accommodation companies in 2020-2021

Meril Rannala

The main goal of this research was to find out the impact of the COVID-19 pandemic on tourism in Saaremaa. To conduct the study, the author investigated how COVID-19 affected tourism in Saaremaa in the summer months of June, July, August 2020 and 2021 compared to the summer months of 2019 before the pandemic.

The aim of the thesis is to find out the impact of COVID-19 on tourism in Saaremaa through accommodation facilities. In order to achieve the goal, the author of the paper analyzed literary sources relevant to the topic. In order to find out the results of the research, a survey was used as a quantitative research method, which was distributed by email and also contacted by mobile phone with accommodation facilities in Saaremaa. The questionnaire was open from 01.09.2022 to 09.11.2022.

Based on the results of the questionnaire, the author gave an overview of the occupancy statistics of Saaremaa companies and the main differences. The survey sample consisted of 67 respondents from different accommodation facilities in Saaremaa, whose answers were analyzed in this research. Of whom 34% (n=23) holiday homes, 18% (n=12) tourist farms, 15% (n=10) hotels, 12% (n=8) guest apartments, 7% (n=5) companies with several accommodation facilities, 6% (n=4) holiday villages, 4% (n=3) hostels and 3% (n=2) camping accommodations. During the survey, it was revealed that 10 companies have permanently closed their operations due to the pandemic. And 3 companies have reduced their activities.

The existing research revealed that the direct impact of the pandemic was a decrease in the occupancy rate of accommodation facilities in Saaremaa in 2020, which was mainly affected by both domestic and international restrictions. In addition, the pandemic affected people's preference to travel abroad, people decided in favor of domestic travel, and travel plans were made with short notice, which was pointed out by both the UNTWO tourism sector survey and the author's

questionnaire survey. Accommodation companies in Saaremaa experienced an increase in domestic tourists, which helped compensate for the decline in foreign tourists

People's behavior and habits also changed. This brought with it the rise of domestic tourism, the importance of hygiene and safety, the shortening of booking time, the importance of canceling a reservation, and a younger customer demographic.

In summary, it can be said that the aim of the thesis was fulfilled. The results of the given work may be of interest to Saaremaa accommodation companies as well as to Visit Saaremaa. Because it provides a good overview of the competition for accommodation companies as well as detailed information about the current situation of accommodation companies.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- BNS (2022). *Eesti turismisektor töötab siiaamaani kriisiolukorras*. Postimees. <https://majandus.postimees.ee/7472916/eesti-turismisektor-tootab-siiaamaani-kriisiolukorras> (30.07.2022)
- Boseley, S. (2020). *Coronavirus should be seen as public enemy number one 'says WHO*. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2020/feb/11/coronavirus-vaccine-could-be-ready-in-18-months-says-who> (01.12.2022)
- Brammer, S., Branicki, L. & Linnenluecke, M. K., (2020). *COVID-19, Societalization, and the Future of Business in Society*. Academy of Management Perspectives, (493– 507).
- Brammer, S., Branicki, L., & Linnenluecke, M.K. (2020). *COVID-19, Societalization and the Future of Business in Society* (Early Access). Academy of Management Perspectives. <http://oro.open.ac.uk/72705/1/Brammer%2C%20Branicki%20and%20Linnenleucke%20-%20AMP%20-%202020.pdf> (3)
- Cramer, M. (2022). *Beaches? Cruises? 'Dark' Tourists Prefer the Gloomy and Macabre*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2022/10/28/travel/dark-tourism-travel.html> (02.12.2022)
- EASi ja KredExi ühendasutus (2020). *2019. aastal püstitas väliturism rekordi neljandat, siseturism seitsmendat aastat järjest*. EAS. <https://eas.ee/2019-aastal-pustitas-valiturism-rekordi-neljandat-siseturism-seitsmendat-aastat-jarjest/> (30.07.2022)
- Eesti Linnade ja Valdade Liit (2022). *Elanike demograafiline jaotus KOV-de kaupa*. Eesti Linnade ja Valdade Liit. <https://www.elvl.ee/elanike-arv> (31.07.2022)
- Fisgoni, P. (2021). *Emotionality of COVID-19. Now and After: The War Against a Virus*. Public Health in the 21st Century, (41-42).
- Fletcher, J., Fyall, A., Gilbert, D., & Wanhill, S. (2017). *Tourism: Principles and Practice 6th Edition, Kindle Edition*. Pearson, (362-399).
- Korstanje, E., George, P. (2021). *COVID-19 and the End of Hospitality: At Least as We Know It in the West*. Socio-Economic Effects and Recovery Efforts for the Rental Industry: Post-COVID-19 Strategies, (149).
- Korstanje, E., George, P. (2021). *COVID-19 and the End of Hospitality: At Least as We Know It in the West*. Socio-Economic Effects and Recovery Efforts for the Rental Industry: Post-COVID-19 Strategies, (158-160).
- Korstanje, E., Tarlow, P. (2013). *Disasters, tourism and mobility, the case of Japan earthquake*. Vol. 11 No 3. Special Issue, (17).

Korstanje, E., Tarlow, P. (2013). *Disasters, tourism and mobility, the case of Japan earthquake*. Vol. 11 No 3. Special Issue, (27-29).

Kvantitatiivse ja kvalitatiivse uurimuse valimite eripärad
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/27764/kvantitatiivse_ja_kvalitatiivse_uurimuse_valimite_eriprad.html (04.09.2022)

Kään, H., Mardiste, H., Nelis, R., & Pesti, O. (2002). *Saaremaa (1. osa). Loodus. Aeg. Inimene*. Tallinn: Eesti Entsüklopeediakirjastus, (13-16).

Lee, G.(2020). *Coronavirus: Life on Estonia's 'corona island', Saaremaa*. BBC.
<https://www.bbc.com/news/av/world-europe-52282118> (19.07.2022)

Mägi, K.(2018). *Kuhu areneb Saaremaa turism?* Saarte Hääl.
<https://arhiiv.saartehaal.ee/2018/10/05/kuhu-areneb-saaremaa-turism/> (19.07.2022)

NHS (2022). *Coronavirus (COVID-19) symptoms in adults*. NHS.
<https://www.nhs.uk/conditions/coronavirus-covid-19/symptoms/main-symptoms/> (17.08.2022)

Praamid (2022). *Hinnad ja soodustused*. Praamid. <https://www.praamid.ee/hinnad-ja-soodustused/> (12.09.2022)

Pärli, M.(2020). *Enamik hospitaliseeritud nakatunutest on pärit Saaremaalt*. ERR.
<https://www.err.ee/1066848/enamik-hospitaliseeritud-nakatunutest-on-parit-saaremaalt> (19.07.2022)

Pärli, M.(2020). *Terviseameti ülevaade: mis on teada uue koroonaviiruse kohta*. Novaator.
<https://novaator.err.ee/1029569/terviseameti-ulevaade-mis-on-teada-uee-koroonaviiruse-kohta> (19.07.2022)

Reisenbuk, K.(2020). *Riik paneb Eesti saared lukku*. Postimees.
<https://tervis.postimees.ee/6923080/riik-paneb-estis-saared-lukku> (20.07.2022)

Riigiteataja (2022). *MÕISTED JA SELGITUSED*. Riigiteataja.
<https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/0000/0087/2251/872540.pdf> (06.08.2022)

SA Kutsekoda (2020). *COVID-19 põhjustatud majanduskriisi mõju tööjõu- ja oskuste vajaduse muutusele*. SA Kutsekoda. https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2021/01/OSKA_COVID-19_eriuring_11.01.2021_loplik.pdf?fbclid=IwAR016rjNEEaZrCtAN6UNpS2t2PtIL06pfUqUv7Y08dWL3I56a3ezuIJae2U (127)

- Sampson, H. (2019). *Dark tourism, explained*. Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/graphics/2019/travel/dark-tourism-explainer/> (02.12.2022)
- She, Z., Zhou, N., Li, D., Ren, S., Ji, W., Xi, J. (2022) *Does COVID-19 threat increase xenophobia? The roles of protection efficacy and support seeking*. BMC Public Health 22, 485. <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-022-12912-8#citeas> (02.12.2022)
- Statistikaamet (2020). *Liikuvusanalüüs kinnitab – inimesed võtsid piiranguid tõsiselt*. Statistikaamet. <https://www.stat.ee/et/uudised/2020/05/22/liikuvusanaluus-kinnitab-inimesed-votsid-piiranguid-tosiselt> (31.07.2022)
- Statistikaamet (2022) *Turiste peatub majutusettevõtetes järjest enam*. Statistikaamet. <https://www.stat.ee/et/uudised/majutus-mai-2022> (31.07.2022)
- Statistikaamet (2022). *Majutuskohdade mahutavus, majutatud ja majutatute ööbimised*. Statistikaamet. https://docs.google.com/spreadsheets/d/1rvsgghdp5M8_MdtGFfz2-Kl_5qMpEGy1/edit#gid=1597741927 (01.11.2022)
- Statistikaamet (2022). *Reisimine elavneb, sisereisid on läinud kallimaks*. Statistikaamet. <https://www.stat.ee/et/uudised/eesti-elanike-reisimine-2021> (31.07.2022)
- Statistikaamet (2022). *Turistide arv Eesti majutusasutustes kasvas välituristide arvelt*. Statistikaamet. <https://www.stat.ee/et/uudised/majutus-juuli-2022> (31.07.2022)
- Tartu Ülikool (2022). *Kvantitatiivse ja kvalitatiivse uurimuse valimite eripärad*. Tartu Ülikool.
- Terviseamet (2022). *Koroonaviiruse andmestik*. Terviseamet. <https://www.terviseamet.ee/et/koroonaviirus/koroonakaart> (13.08.2022)
- Terviseamet (2022). *Mis on COVID-19 ja kuidas sellest hoiduda?* Terviseamet. https://www.terviseamet.ee/et/mis-covid-19?fbclid=IwAR1cmCskITZjA6jpmMLfmI1Hh6aSTWHVaP-wRdcepmpMP9oa2-2_IftfRfbU (13.08.2022)
- Tooming, S. (18.08.2021.a.). Green Key toob Saaremaale keskkonnateadlikumaid kliente. *Meie Maa*. (5)
- UNWTO (2019). *UNWTO Tourism Definitions*. UNWTO. <https://doi.org/10.18111/9789284420858> (14) 13.08.2022)
- UNWTO (2022). *2020: A year in review*. UNWTO. <https://www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020> (21.08.2022)

UNWTO (2022). *TOURISM GROWS 4% IN 2021 BUT REMAINS FAR BELOW PRE-PANDEMIC LEVELS*. UNWTO. <https://www.unwto.org/news/tourism-grows-4-in-2021-but-remains-far-below-pre-pandemic-levels> (21.08.2022)

Valitsus (2020). *Valitsus kuulutas Eestis välja eriolukorra 1. maini*. Valitsus. <https://www.valitsus.ee/uudised/valitsus-kuulutas-eestis-valja-eriolukorra-1-maini> (21.08.2022)

Visit Estonia (2021). *Tourism in Estonia in 2020*. Visit Estonia. https://static.visitestonia.com/docs/3634499_stat-2020-eng.pdf (06.08.2022)

Visit Saaremaa (2020). *Visit Saaremaa kampaaniad 2020*. Visit Saaremaa. <https://visitsaaremaa.ee/visit-saaremaa-kampaaniad-2020/> (02.11.2022)

Visit Saaremaa (2022). *Eesti rohelised sihtkohad ja Green Destinations Award*. Visit Saaremaa. <https://www.puhkaeestis.ee/et/turismiprofessionaalile/tootearendus-ja-kvaliteet/green-destinations> (13.09.2022)

Visit Saaremaa (2022). *Millised on Saaremaa spaad?* Visit Saaremaa. <https://visitsaaremaa.ee/naudi/spaade-ulevaade/> (06.08.2022)

Visit Saaremaa (2022). *Saaremaa – roheline sihtkoht*. Visit Saaremaa. <https://visitsaaremaa.ee/saaremaa-roheline-sihtkoht/> (06.08.2022)

Visit Saaremaa (2022). *Transport*. Visit Saaremaa. <https://visitsaaremaa.ee/planeeri/transport/> (06.08.2022)

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu : Tartu Ülikool. <https://dspace.ut.ee/handle/10062/36419> (160)

LISAD

Lisa 1. Küsitlusankeet

Küsimused Saaremaa majutusasutuse ettevõtetele.

Hea majutusasutuse ettevõtja!

Viin lõputöö jaoks läbi uuringut COVID-19 mõju Saaremaa majutusasutustele.

Uuringu eesmärk on välja selgitada, kuidas COVID-19 mõjutas Saaremaa majutusasutusi aastatel 2020 ja 2021 võrreldes pandeemia eelse aastaga 2019?

Teie vastused on uuringu edukaks läbiviimiseks väga olulised, seega olen tänulik, kui leiate aega küsimustiku täitmiseks. Vastamine võtab aega umbes 5-10 minutit. Vastamine on vabatahtlik. Küsimustiku vastustele on juurdepääs vaid uuringut teostaval isikul.

Täna Teid aja ja panuse eest!

Meril Rannala

Tallinna Tehnikaülikooli Kuressaare Kolledži III aasta tudeng

1. Ettevõtte nimi *

.....

2. Majutusasutuse tüüp *

Hotell

Hostel

Airbnb

Korter

Puhkemaja

Other:

3. Mis aastal (2019, 2020, 2021) juunikuus oli kõige SUUREM majutusasutuse täituvus? *

2019 juuni

2020 juuni

2021 juuni

4. Mis aastal (2019, 2020, 2021) juunikuus oli kõige VÄIKSEM majutusasutuse täituvus? *

2019 juuni

2020 juuni

2021 juuni

5. Mis aastal (2019, 2020, 2021) juulikuus oli kõige SUUREM majutusasutuse täituvus? *

2019 juuli

2020 juuli

2021 juuli

6. Mis aastal (2019, 2020, 2021) juulikuus oli kõige VÄIKSEM majutusasutuse täituvus? *

2019 juuli

2020 juuli

2021 juuli

7. Mis aastal (2019, 2020, 2021) augustikuus oli kõige SUUREM majutusasutuse täituvus? *

2019 august

2020 august

2021 august

8. Mis aastal (2019, 2020, 2021) augustikuus oli kõige VÄIKSEM majutusasutuse täituvus? *

2019 august

2020 august

2021 august

9. Kas siseturistide ülekaal oli suurem kui välituristide külastatavus 2019 aasta juuni-augustikuus? *

Jah

EI

10. Kas siseturistide ülekaal oli suurem kui välituristide külastatavus 2020 aasta juuni-augustikuus?

Jah

Ei

11. Kas siseturistide ülekaal oli suurem kui välisturistide külastatavus 2021 aasta juuni-augustikuus?

Jah

Ei

12. Kuidas iseloomustaksite COVID-19 mõju ettevõttele?

.....

13. Kas märkasite erinevusi turistide käitumises, kui jah siis mida?

.....

Aitäh vastamast!

Lisa 2. TS Laevad OÜ Statistika

Allikas: TS Laevad OÜ piletimüügisüsteem. Koostas: Andre Aitsen, TS Laevad OÜ, 16/3/2022

TS Laevad OÜ reisijate arv Virtsu-Kuivastu liinil 2019-2021 (mõlemad suunad kokku)																
2019	Ühik	Jaauar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember	Kokku	Osakaal, %	
Täispiletiga	tuhat inimest	27.2	26.4	35.5	47.9	60.0	98.9	147.1	128.0	59.1	53.4	36.3	42.1	762.0	43.0%	
Sooduspiletiga	tuhat inimest	24.3	24.6	29.5	37.4	47.1	60.3	73.3	62.9	36.8	38.3	28.1	34.3	496.8	28.0%	
Püsielaniku piletiga	tuhat inimest	23.1	24.3	28.8	31.6	32.7	36.8	38.0	39.6	31.9	30.8	29.4	30.9	377.9	21.3%	
Tasuta	tuhat inimest	5.6	5.8	7.1	9.8	9.8	17.4	26.3	21.2	8.7	8.7	6.7	10.0	137.2	7.7%	
Reisijate arv kokku	tuhat inimest	80.2	81.2	101.0	126.7	149.7	213.4	284.7	251.6	136.6	131.2	100.4	117.3	1,774.0	100.0%	
Püsielanikest reisijate osakaal	%	28.8%	30.0%	28.5%	25.0%	21.9%	17.2%	13.3%	15.7%	23.3%	23.5%	29.2%	26.4%	21.3%		
2020	Ühik	Jaauar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember	Kokku	Osakaal, %	
Täispiletiga	tuhat inimest	31.1	31.7	16.2	4.4	34.2	80.1	130.6	125.6	51.7	55.0	35.1	36.6	632.3	44.9%	
Sooduspiletiga	tuhat inimest	25.5	27.9	12.4	1.7	18.7	39.4	58.0	58.1	29.1	32.8	19.6	20.9	344.2	24.4%	
Püsielaniku piletiga	tuhat inimest	25.0	26.9	14.6	3.4	25.5	31.4	37.3	40.9	30.4	30.3	26.1	25.2	316.9	22.5%	
Tasuta	tuhat inimest	6.0	7.1	2.8	0.2	7.1	15.5	24.3	21.6	7.9	9.4	6.1	7.5	115.6	8.2%	
Reisijate arv kokku	tuhat inimest	87.7	93.6	46.0	9.6	85.5	166.5	250.1	246.1	119.1	127.5	87.0	90.2	1,408.9	100.0%	
Püsielanikest reisijate osakaal	%	28.5%	28.7%	31.7%	35.1%	29.8%	18.9%	14.9%	16.6%	25.5%	23.7%	30.0%	27.9%	22.5%		
2021	Ühik	Jaauar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Oktoober	November	Detsember	Kokku	Osakaal, %	
Täispiletiga	tuhat inimest	27.7	24.6	24.7	40.7	52.8	90.1	148.6	110.7	57.0	57.3	34.9	39.1	708.2	45.5%	
Sooduspiletiga	tuhat inimest	15.5	14.4	12.7	22.7	27.3	48.4	64.9	54.1	29.6	33.7	19.7	26.0	368.9	23.7%	
Püsielaniku piletiga	tuhat inimest	20.8	18.6	19.5	25.9	31.8	35.1	38.7	40.1	31.9	33.0	26.7	29.3	351.3	22.6%	
Tasuta	tuhat inimest	5.6	5.0	4.5	8.5	9.6	17.6	27.4	18.2	7.5	9.1	5.8	8.5	127.3	8.2%	
Reisijate arv kokku	tuhat inimest	69.6	62.7	61.3	97.8	121.6	191.2	279.5	223.1	125.9	133.0	87.2	102.9	1,555.7	100.0%	
Püsielanikest reisijate osakaal	%	29.9%	29.7%	31.8%	26.5%	26.2%	18.4%	13.8%	18.0%	25.3%	24.8%	30.6%	28.4%	22.6%		

Lisa 3. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina Meril Rannala

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

COVID - 19 mõju Saaremaa majutusasutustele 2020-202,

mille juhendaja on Jana Raadik Cottrell

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

_____ (kuupäev)

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingu tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtajaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. ja 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.